

UNDERVISNINGS- OCH
KULTURMINISTERIET

Nationella riktlinjer för medieläskunnighet och mediefostran

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2026:35

Nationella riktlinjer för medieläskunnighet och mediefostran

Leo Pekkala, Iina Helenius, Julia Alajärvi, Outi Laiti, Saara Salomaa

Undervisnings- och kulturministeriet Helsingfors 2026

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Undervisnings- och kulturministeriet
CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-415-376-8
ISSN pdf: 1799-0351

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2026

Nationella riktlinjer för medieläskunnighet och mediefostran

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2026:35	Tema	Kultur
Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	
Författare	Leo Pekkala, Iina Helenius, Julia Alajärvi, Outi Laiti, Saara Salomaa	
Språk	Sidantal	65

Referat

De nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran är undervisnings- och kulturministeriet UKM:s riktlinjedokument för främjandet av medieläskunnighet samt genomförandet och utvecklingen av mediefostran i hela landet. Dokumentet uppdaterar och utvidgar riktlinjerna som gavs ut 2019, Mediekunskap i Finland – Nationella riktlinjer för mediefostran.

Visionen i dessa riktlinjer är att mediefostran ska stärka den kritiska medieläskunnigheten, bildningen, välbefinnandet och delaktigheten i samhället hos alla som bor i Finland. Mediefostran ska vara jämlik, högklassig, aktuell och hållbar. Den är en central del av den övergripande säkerheten, stärkandet av demokratin samt byggandet av förtroende och hopp i samhället. Mediefostran främjar ett gott liv.

Riktlinjerna sätter upp tre mål: stärka aktörskapet, utveckla kompetensen och främja hållbarheten. För att uppnå målen presenteras ett antal åtgärder som grundar sig på höranden, expertutlåtanden samt utredningsdata om mediefostrans och medieläskunnighetens nuläge.

Verkställandet av riktlinjerna fördelas mellan offentliga, privata och tredje sektorn. Konst- och kulturmyndigheten ansvarar för att koordinera och följa upp verkställandet.

Nyckelord mediefostran, medieläskunnighet, mediekunskap, medieanvändning, kulturpolitik

ISBN PDF 978-952-415-376-8 **ISSN PDF** 1799-0351

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-376-8>

Kansalliset medialukutaidon ja mediakasvatuksen linjaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:35	Teema	Kulttuuri
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö	
Tekijä/t	Leo Pekkala, Iina Helenius, Julia Alajärvi, Outi Laiti, Saara Salomaa	
Kieli	ruotsi	Sivumäärä 65

Tiivistelmä

Kansalliset medialukutaidon ja mediakasvatuksen linjaukset on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) linjausasiakirja medialukutaidon edistämiseksi ja mediakasvatuksen toteuttamiseksi ja kehittämiseksi koko Suomessa. Asiakirja päivittää ja laajentaa vuonna 2019 julkaistuja linjauksia, Medialukutaito Suomessa – Kansalliset mediakasvatuslinjaukset.

Näiden linjausten visio on, että mediakasvatus vahvistaa kaikkien Suomessa asuvien kriittistä medialukutaitoa, sivistystä ja hyvinvointia sekä osallisuutta yhteiskuntaan. Mediakasvatus on yhdenvertaista, laadukasta, ajantasaista ja kestävä. Se on keskeinen osa kokonaisturvallisuutta, demokratian vahvistamista sekä luottamuksen ja toivon rakentamista yhteiskunnassa. Mediakasvatus edistää hyvää elämää.

Linjaukset asettavat kolme tavoitetta: toimijuuden vahvistamisen, osaamisen kehittämisen ja kestävyden edistämisen. Tavoitteiden saavuttamiseksi esitetään joukko toimenpiteitä, jotka perustuvat kuulemisiin, asiantuntijalausuntoihin sekä selvitystietoon mediakasvatuksen ja -lukutaidon nykytilasta.

Näiden linjausten toimeenpano jakautuu julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken. Toimeenpanon koordinoinnista ja seurannasta vastaa Taide- ja kulttuurivirasto.

Asiasanat mediakasvatus, medialukutaito, mediataidot, mediankäyttö, kulttuuripolitiikka

ISBN PDF 978-952-415-376-8 **ISSN PDF** 1799-0351

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-376-8>

Media Literacy Education Policy in Finland

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2026:35	Subject	Culture
Publisher	Ministry of Education and Culture	
Author(s)	Leo Pekkala, Iina Helenius, Julia Alajärvi, Outi Laiti, Saara Salomaa	
Language	Swedish	Pages 65

Abstract

The Media Literacy Education Policy in Finland is a policy document produced by the Ministry of Education and Culture (MEC) with the aim to promote media literacy and to carry out and improve media education throughout Finland. This document aims to update and expand on the policy published in 2019: Media literacy in Finland: National media education policy.

The vision in this new policy is that media education will improve the critical media literacy, education and wellbeing of all those who live in Finland, as well as their participation in society. Media education is equal, high-quality, up-to-date and sustainable. It is a key part of Finland's comprehensive security, strengthening democracy and building trust and hope in society. Media education promotes a good life.

This policy sets three objectives: strengthening agency, competence development and promoting sustainability. To achieve these goals, several measures based on hearings, expert statements and assessment data on the current state of media education and media literacy will be presented.

The implementation of this policy will be divided between the public, private and third sectors. The Finnish Arts and Culture Agency is in charge of coordinating and monitoring the implementation of this policy.

Keywords	media education, media literacy, media skills, media use, cultural policy		
ISBN PDF	978-952-415-376-8	ISSN PDF	1799-0351
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-376-8		

Innehåll

	Nationella riktlinjer för medieläskunnighet och mediefostran	7
1	Inledning	11
2	Mediefostrans nuläge	18
3	Vision	22
4	Mission	23
5	Åtgärder	25
	5.1 Stärka aktörskapet	25
	5.2 Utveckla kompetensen	27
	5.3 Främja hållbarheten	29
6	Verkställande och uppföljning	32
	6.1 Verkställande	32
	6.2 Uppföljning	42
	Källor	44
	Bilagor	46
	Bilaga 1: Mediefostrans genomförande 2019–2025	46
	Bilaga 2: Mediefostrans finansiering	55
	Bilaga 3: Beredningsprocessen	57
	Bilaga 4: Instanser som deltog i de regionala planeringsworkshopparna och intervjuerna	59
	Bilaga 5: Instanser som gav utlåtande om utkastet till riktlinjerna	60
	Bilaga 6: Medieläskunnighetspolitik inom statsförvaltningen och i Europeiska unionen	63

NATIONELLA RIKTLINJER FÖR MEDIELÄSKUNNIGHET OCH MEDIEOFSTRAN

När föregående nationella riktlinjer för mediefostran publicerades för sju år sedan betonades mediernas och medieläskunnighetens stora och hela tiden växande roll i människors liv. Nu, 2026, kan man konstatera att denna roll har vuxit under hela denna tid. Det världspolitiska läget, mediernas splittring och rollen som smartapparaterna erövrat har fört oss – och mediefostrans utmaningar – till en ny tidsålder.

Medieläskunnighet är en central medborgarfärdighet som vi behöver i vårt dagliga liv och som hjälper oss att främja demokratin. Samtidigt har ett mer omfattande säkerhetstänkande och samhällelig resiliens fått en större roll. Vi stärker dessa genom att sörja för den kritiska medieläskunnigheten.

Finland har länge arbetat för att främja medieläskunnigheten, och vi vill värna om och utveckla detta arbete. På andra håll i världen är man intresserade av arbetet som gjorts hos oss under flera årtionden för att främja medieläskunnigheten. Mediefostran har långa traditioner i våra läroplaner, och vi tillhör förtruppen i att utarbeta nationella riktlinjer. Vi behöver gemensamma riktlinjer som grundar sig på forskningsdata, aktuell forskning och tillämpning.

Det är viktigt för oss att mediefostran, såsom den övriga undervisningen och hela det finländska samhället, är jämlik och att vi når människor på ett heltäckande sätt, oberoende av bakgrund. Vi behöver ett omfattande arbete inom olika förvaltningsområden för att främja medieläskunnigheten. Konst- och kulturmyndigheten, vår myndighet som ansvarar för mediefostran, kommer att ge ut en verkställighets- och uppföljningsplan för de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran som är vår inbjudan till alla att delta i detta arbete.

Den snabba digitaliseringen kräver att vi hela tiden lär oss att sätta gränser som skapar trygghet, och att fostrarna har särskilda färdigheter i att förstå den värld som våra barn och unga lever och växer upp i. Förutom mediefostran har man både här i Finland och på EU-nivå vidtagit åtgärder för att beskydda minderåriga mot de skador som den digitala världen kan orsaka: både beroendeframkallande algoritmer och olämpligt innehåll. Detta arbete måste framskrida mycket snabbare.

En förutsättning för medieläskunnighet är en god allmän läskunnighet. Vårt nationella tillgängliga biblioteksnätverk stöder utvecklingen och upprätthållandet av läskunnigheten. Biblioteken är en av de främsta aktörerna som utför läskunnighetsarbete, och de har också en viktig roll i mediefostransarbetet. I premiärminister Petteri Orpos regering har vi stärkt läskunnigheten genom att etablera modellen En läsgåva till barnet, genom vilken alla familjer får en bokkasse från rådgivningen. Vi har också ökat undervisningen i modersmål och litteratur i de lägre klasserna i grundskolan för att alla barn och unga ska uppnå tillräckliga kunskaper och färdigheter.

I en värld som förändras hela tiden är läskunnighet en central grundläggande färdighet vars betydelse vi inte får glömma. På denna färdighet bygger vi annan kompetens, såsom kritisk medieläskunnighet eller digital informationsläskunnighet.

Maj 2026

Mari-Leena Talvitie
Forsknings- och kulturminister

Vision

Mediefostran

stärker

- den kritiska medieläskunnigheten
- bildningen
- välbefinnandet
- samt delaktigheten i kulturen och samhället

ska vara

- jämlik
- högklassig
- aktuell
- hållbar

är en central del av

- den övergripande säkerheten
- stärkandet av demokratin
- samt byggandet av förtroende och hopp i samhället

Mediefostran främjar ett gott liv.

Mål och åtgärder

Stärka aktörskapet

Mediefostran ökar aktörskap, delaktighet och välbefinnande.

- 1 Främja regional och lokal mediefostran
- 2 Stödja en balanserad medievardag
- 3 Utveckla mångfalden inom mediefostran
- 4 Stärka en mångsidig mediefostransbransch
- 5 Främja etisk och trygg medieanvändning
- 6 Stärka tilliten till samhället
- 7 Främja aktörernas aktivitet i det internationella samarbetet inom mediefostran

Utveckla kompetensen

Utbildning, forskning, arbetslivet och erfarenhet skapar och stärker kunskan.

- 8 Stärka mediekunskapens ställning i undervisningen, handledningen och övrigt kundarbete
- 9 Öka undervisningen i medieläskunnighet inom högskoleundervisningen
- 10 Mediefostran grundar sig på forskningsdata
- 11 Erbjuder fortbildning och vuxenutbildning i mediefostran
- 12 Främja medieläskunnighet som en del av det livslånga lärandet
- 13 Fördjupa kunskan om och förståelsen för ny teknik och samhällsrelaterade fenomen
- 14 Stärka den nationella resiliensen genom omfattande informationsinslag och material riktat till hemmen

Främja hållbarheten

Mediefostrans ekonomiska, kulturella och ekologiska hållbarhet stärks.

- 15 Höja mediefostrans profil och stödja strukturell utveckling
- 16 Mångsidigare finansieringsgrund och finansieringsmodeller
- 17 Stärka koordineringen av mediefostran
- 18 Utveckla ekologiskt, socialt och kulturellt hållbar mediefostran
- 19 Främja öppenhet
- 20 Utveckla bedömningspraxisen
- 21 Stärka det nordiska samarbetet

1 Inledning

De nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran är riktlinjer som utarbetats av Konst- och kulturmyndigheten¹ (Kuvi) samt undervisnings- och kulturministeriet (UKM). Riktlinjerna ska användas för att genomföra och utveckla mediefostran i Finland. De första nationella riktlinjerna om medieläskunnighet gavs ut 2013 under namnet "God mediekunnighet. Nationella riktlinjer 2013–2016". År 2019 uppdaterades riktlinjerna med publikationen "Medieläskunnighet i Finland – Nationella riktlinjer för mediefostran".

I riktlinjerna från 2019 konstaterades att KAVI ska bedöma hur riktlinjerna förverkligas och behovet av att uppdatera dem tillsammans med undervisnings- och kulturministeriet och intressentgrupperna. En utvärdering genomfördes under våren 2025, och den låg som grund när dessa förnyade riktlinjer utarbetades. Riktlinjerna bereddes i omfattande samarbete med aktörer inom branschen.

Uppdateringsbehovet var väsentligt på grund av förändringar på mediefältet och i samhället. Redan i de föregående riktlinjerna konstaterades att medieläskunnighet är en medborgarfärdighet som är viktig för alla, och utvecklingen under de senaste åren har framhävt dess betydelse ytterligare. Numera baserar sig medieinnehåll mycket på algoritmer och artificiell intelligens, vilket medfört snabba förändringar i hur medieinnehåll skapas och konsumeras. En mediemiljö som grundar sig på rekommendationsalgoritmer och den allt vanligare generativa artificiella intelligensen kräver en ny slags kompetens och förståelse för dess inverkan på individers, gemenskapers och samhällets verksamhet. Teknikbolag är alltmer betydande makthavare samt samlare och användare av data gällande individer och gemenskaper. I och med den ökade användningen av AI-teknik har även dess miljökonsekvenser ökat betydligt. Sätten att konsumera nyheter har också förändrats: utredningar² visar att sociala medier, i synnerhet den kinesiskägda appen TikTok, har

1 Nationella audiovisuella institutet (KAVI) och Centret för konstfrämjande (Taike) slogs samman till den nya Konst- och kulturmyndigheten från och med 1.1.2026. Reformen är en del av undervisnings- och kulturministeriets reformprojekt Bildningsförvaltningen 2030.

2 Under de senaste åren har det utkommit flera utredningar och studier om ungas medierelation, se till exempel Nyhetsmediernas förbund (2026).

blivit den nyhetskanal som unga följer mest, och sociala medier blir allt vanligare som nyhetskälla bland alla åldrar. Å andra sidan anger även många finländare att de aktivt undviker nyheter³.

Under de senaste åren har man på EU-nivå vidtagit starkare åtgärder för att betsla teknikjättarnas makt och beskydda EU-medborgare. Ett exempel på EU-reglering är rättsakten om digitala tjänster (Digital Services Act, DSA), som innehåller begränsningar och skyldigheter i synnerhet för de största företagen vad gäller till exempel att minska desinformation och beskydda barn. Digitala och sociala mediers inverkan på barns och ungas säkerhet och välbefinnande samt olika nya former av brottslighet via webben har också blivit centrala bekymmer och samtalsämnen. I Europaparlamentet och i EU-kommissionen samt i flera medlemsländer, även i Finland, håller man i skrivande stund på att bereda eventuella begränsningar för barns och ungas användning av sociala medier. I Finland har dessutom Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen gett ut nationella rekommendationer för användning av digitala enheter på fritiden för barn i åldern 0–13, och avsikten är att senare utvidga rekommendationerna så att de gäller alla under 18 år. Med dessa rekommendationer strävar man bland annat efter att begränsa barns skärmtid så att den blir betydligt mindre än tidigare.

Begränsningarnas relation till främjandet av medieläskunnighet är spänningsfylld: å ena sidan är målet att trygga medieanvändarnas, i synnerhet barns och ungas, välbefinnande något som många håller med om. Många risker kopplade till mediekonsumtion identifieras också som reella, och innehåll som genererats med hjälp av artificiell intelligens bidrar till att ytterligare förvärpa till exempel hatpropaganda och informationspåverkan på nätet. Å andra sidan är det också oroande att den digitala växelverkan, yttrandefriheten, det samhällseliga och kulturella deltagandet samt inlärningsmöjligheter begränsas i säkerhetens namn. Aktörer inom mediefostran har olika, motiverade åsikter om och synpunkter på hur eventuella begränsningar kommer att påverka deras arbete och dess målgrupp.

Utöver utvecklingsgångar med direkt koppling till media har även t.ex. coronapandemins effekter, Rysslands anfallskrig i Ukraina och klimatkrisen inte endast påverkat barns och ungas liv, utan också vuxnas välbefinnande i hela Europa. Samtidigt har demokratin försvagats på internationell nivå. Fastän Finlands demokratiska system är starkt utmanas det bland annat av att det samhällseliga deltagandet hopas och blir mer ojämnt, av differentiering av förtroendet, av informationspåverkan samt av ökade politiska motsättningar. Även vad

3 Newman, N., Ross Arguedas, A., Robertson, C. T., Nielsen, R. K., & Fletcher, R. (2025).

gäller mediefostran vet man att färdigheterna och möjligheten att utveckla sitt kunnande inte fördelas jämt i samhället. Förändringar både i informations- och mediemiljön och i samhället mer allmänt betonar vikten av mediefostran och kritisk medieläskunnighet för att både stärka demokratin och öka människors välbefinnande. Samtidigt är det uppenbart att mediefostran eller individernas medieläskunnighet inte ensamma kan lösa de kritiska frågorna i samhället, utan det behövs flera strukturella lösningar. I en instabil informationsmiljö ökar betydelsen av till exempel pålitliga journalistiska medier ytterligare. De journalistiska mediernas ekonomiska verksamhetsförutsättningar har dock länge försvagats, och i Finland har också mediernas starka koncentration väckt oro om att de lokala medierna kommer att tyna bort.

I Finland har främjandet av mediefostran ett starkt fotfäste på statsförvaltningens nivå. Konst- och kulturmyndighetens lagstadgade uppgift är att främja mediefostran och medieläskunnighet samt en mediemiljö som är trygg för barn⁴. Mediefostran och medieläskunnighet har också länge ingått i riktlinjerna för olika förvaltningsområden⁵, och de har också inkluderats i de nationella läroplansgrunderna från småbarnspedagogiken till andra stadiet på ett förpliktande sätt. Bland de senaste årens främsta politiska riktlinjer kopplar till exempel statsminister Petteri Orpos regeringsprogram⁶ kritisk medieläskunnighet till att stärka den samhälleliga resiliensen på följande sätt: "Lärarnas kompetens att lära ut mediekritik och medvetenhet om cyberrisker stärks för att bygga upp hela samhällets resiliens." Likaså ses individernas kritisk medieläskunnighet och digitala kompetens som centrala faktorer i att stärka demokratin och öka den psykiska kriståligheten i Säkerhetsstrategin för samhället⁷. Den kulturpolitiska redogörelsen (2024)⁸ betonar å andra sidan den digitala informationsläskunnighetens och kritiska medieläskunnighetens betydelse i att konsumera och producera konst och kultur.

På EU-nivå ålägger Direktivet om audiovisuella medietjänster⁹ medlemsländerna en skyldighet till mediefostran i lag, eftersom det i direktivet fastställs att "medlemsstaterna ska främja och vidta åtgärder för utveckling av medie- och informationskunnighet." Dessutom är det en viktig prioritet för Europeiska kommissionen under denna mandatperiod att utveckla medieläskunnigheten i alla medlemsstater

4 Lag om Konst- och kulturmyndigheten 511/2025.

5 Palsa, L., & Salomaa, S. (2020).

6 Statsrådet. (2023).

7 Säkerhetskommittén. (2025).

8 Undervisnings- och kulturministeriet. (2024).

9 Direktiv 2018/1808.

samt att reglera stora digitala plattformar för att garantera en trygg och tillgänglig internetmiljö. Finland har en stark skyldighet att främja mediefostran även genom internationella avtal, såsom Europakonventionen och Barnkonventionen, eftersom det faktiska tillgodoseendet av rättigheter med anknytning till yttrandefrihet förutsätter mediekunskap.

Vad avses med mediefostran och medieläskunnighet i dessa riktlinjer?

Mediefostran är målinriktad interaktion som strävar efter att främja medieläskunnighet.

Med **medieläskunnighet** avses färdigheter, kunskaper och kritisk förståelse med hjälp av vilka vem som helst kan producera, använda och bedöma medieinnehåll samt agera i olika mediemiljöer på ett ändamålsenligt, ansvarsfullt och säkert sätt. I medieläskunnigheten ingår en förståelse för mediernas funktionssätt och medieteknikens funktionsmekanismer och funktionslogik samt förmågan att tänka kritiskt, som behövs bland annat för att använda omdöme, analysera komplicerade fakta samt se skillnaden mellan åsikter, fiktion och fakta.

I dessa riktlinjer förstås **media** brett som kommunikation som sker genom olika slags teknik. Medieteknik, dvs. medieredskap, omfattar både traditionella kommunikations- och massmedier och ny digital kommunikationsteknik. Medieinnehåll avser alla de budskap som skapas med medieredskap, till exempel fotografier, videor, nyheter, reklam, inlägg på sociala medier och diskussioner i applikationer. Media kan dessutom avse den professionella medieproduktionsbranschen, såsom nyhetsredaktioner.

När de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran utarbetades identifierades att arbetet för att främja medieläskunnighet är sektorsövergripande och innehåller flera olika perspektiv. Arbetet utförs med väldigt olika målgrupper och betoningar. Mediefostran som produceras av den offentliga sektorn utförs särskilt inom utbildnings- och kulturtjänster: medieläskunnigheten har inkluderats systematiskt i läroplans- och examensgrunderna från småbarnspedagogiken via förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ända till andra

stadiet. I högskolor och inom det fria bildningsarbetet är undervisningen av medieläskunnighet mer sporadisk, men erbjuds på olika håll i landet. Bibliotek når människor i alla åldrar och olika livssituationer, och mediefostran svarar väl mot målen i bibliotekslagen¹⁰. Av de andra kulturtjänsterna är bl.a. en del museer och aktörer inom konstbranschen aktiva inom mediefostran¹¹.

Mediefostran genomförs dock inom flera olika sektorer, till exempel inom social- och hälsovårdstjänsterna, kommunikationssektorn eller uppgifter med anknytning till samhällets säkerhet, såsom i polisens arbete. Andra viktiga och aktiva aktörer inom mediefostran är många medborgarorganisationer samt andra organisationer inom tredje och privata sektorn, och flera av dem har tiotals år av erfarenhet av denna verksamhet. Utan ett gemensamt arbete för mediefostran som genomskär samhället vore det inte möjligt att genomföra mediefostran på ett så omfattande sätt eller nå så många olika grupper som man gjort i Finland. Det är också viktigt att identifiera den helt informella undervisningen och det informella lärande som människor gör dagligen självständigt eller tillsammans med andra, till exempel i familjer. Allt som allt har mediefostran en väsentlig kulturell och bildningsmässig roll i dagens samhälle.

Mediefostran tillhör alla, och i dessa riktlinjer omfattar den arbetet för att främja mediekunskap som utförs med alla slags och åldrars målgrupper, från den tidiga barndomen till äldre människor. I praktiken kan aktörer vid sidan av eller i stället för mediefostran också använda andra termer för att beskriva sitt arbete som bättre beskriver verksamheten. Det mediefostransarbete som avses i dessa riktlinjer kan dessutom innebära både direkt växelverkan med målgrupperna och kommunikation riktad till större publik.

Likaså är medieläskunnighet en term som har väldigt många olika definitioner¹². I dessa riktlinjer granskas medieläskunnighet brett som färdigheter och bildning som behövs i en medievärld som konstant utvecklas och förändras. När medier och deras funktionssätt utvecklas behövs nytt slags kunnande som en del av medieläskunnigheten. Samtidigt identifieras att alla betydande traditionella medier fortfarande ingår i människornas medieanvändning, och kunnandet gällande dem behövs precis som förut. Till exempel har journalistiska medier, oberoende

10 Lagen om allmänna bibliotek (1492/2016, 2 §) har bland annat som mål att främja en mångsidig läskunnighet, aktivt medborgarskap, demokrati och yttrandefrihet.

11 En del av museerna och aktörerna inom konstfostran är offentliga tjänster, medan en del genomförs som verksamhet inom privata eller tredje sektorn.

12 Bl.a. W. J. Potter (2022) har behandlat de många olika definitionerna av medieläskunnighet i sin forskning.

av medieteknik, en betydande samhällelig uppgift och roll i människornas liv och också i att utveckla förståelsen gällande medier. När medievärlden utvidgas och samhället förändras utvidgas också den kompetens som behövs till nya områden.

Närliggande begrepp som använts i den finländska utbildnings- och kulturpolitiken under de senaste åren och som är centrala med tanke på medieläskunnighet har särskilt varit multilitteracitet och digital kompetens, som hör ihop med medieläskunnighet i synnerhet inom den formella utbildningen och läskunnighetsarbetet¹³. Dessutom lyfter den kulturpolitiska redogörelsen (2024) fram den digitala informationsläskunnigheten vid sidan av den kritiska medieläskunnigheten i att främja samma samhällliga mål. Att stärka den kritiska medieläskunnigheten¹⁴ har också satts upp som mål för Konst- och kulturmyndigheten enligt resultatavtalet mellan myndigheten och undervisnings- och kulturministeriet. Tyngdpunkterna för varje aktörs arbete påverkar ändå vad som betonas i medieläskunnigheten¹⁵, och därför är det inte möjligt att i dessa riktlinjer på ett heltäckande sätt räkna upp alla de färdigheter som kan ingå i medieläskunnighet eller som främjas genom mediefostran.

Dessa riktlinjer fastställer mål och åtgärder i synnerhet på nationell nivå samt för verksamheten hos organisationer som genomför mediefostran. Meningen är att man ska utforma målen för det praktiska arbetet inom mediefostran, till exempel vad man borde undervisa och lära sig i skolan, i biblioteket eller inom det fria

-
- 13 Medieläskunnighet har inkluderats i "paraplybegreppet" multilitteracitet bl.a. i de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik och läroplanerna samt i Nationella läskunnighetsstrategin 2030 (Utbildningsstyrelsen 2021), och i digital kompetens bland annat i beskrivningarna av [elevernas](#) samt förskolornas och den grundläggande utbildningens [lärares](#) eftersträvade kompetens. Dessutom räknar till exempel Statsrådets redogörelse om Finlands digitala kompass (Statsrådet 2022) medieläskunnighet som en av de grundläggande digitala färdigheterna.
- 14 Med kritisk avses här särskilt ett nyfiket, ifrågasättande, sanningsenligt och samhälleligt sätt att behandla media (se Herkman 2007).
- 15 Till exempel inom biblioteksbranschen har man i samband med och vid sidan av medieläskunnighet ofta använt begreppen informationsläskunnighet, medan man inom de visuella branscherna talar om bildläskunnighet samt visuell eller audiovisuell läskunnighet. I sitt arbete kan aktörer också koncentrera sig på vissa medier eller tekniker, och då kan man till exempel tala om spel- eller filmfostran eller sträva efter att främja AI-läskunnigheten.

bildningsarbetet, i större detalj i varje sektors och aktörs eventuella egna riktlinjer för mediefostran och medieläskunnighet eller i andra strategier som berör dessa teman¹⁶.

16 Till exempel vad gäller småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen har främjandet av medieläskunnighet beskrivits i rätt stor detalj i Kunskapsbeskrivningarna för digital kompetens (Utbildningsstyrelsen & Nationella audiovisuella institutet 2022) som är avsedda att stödja verkställandet av de nationella plangrunderna. En stor grupp kommuner har inkluderat beskrivningarna i sina egna riktlinjer (Salomaa 2024).

2 Mediefostrans nuläge

Beskrivningen av mediefostrans nuläge baserar sig på en utvärderingsenkät om riktlinjerna för mediefostran och personintervjuer som genomfördes våren 2025 samt utlåtanden om utkastet till riktlinjerna. Genomförandet av de föregående riktlinjerna för mediefostran, som gavs ut 2019, samt mediefostrans finansiering går igenom närmare i bilagorna 1 och 2.

Enligt de organisationer och experter som deltog i utvärderingen är mediefostran i Finland mångsidig och högklassig. Mediefostran genomförs av en omfattande grupp aktörer, och mediefostrans mångfald är en positiv följd av detta. Mediefostransarbete som utförs av aktörer som är olika sinsemellan men som delar en gemensam värdegrund som baserar sig på de mänskliga rättigheterna och eftersträvar gemensamma mål är en klar styrka. Genom mångsidiga genomförandesätt når man bättre olika målgrupper vars medieläskunnighet man kan öka.

I utvärderingen uppmärksammades att det är en central styrka att mediefostran ingår i läroplanerna. Under remissbehandlingen lyftes också kommunernas planer för kulturfostran fram som ett gott exempel på strukturellt främjande av mediefostran på lokal nivå. På internationell nivå har Finland dessutom ett starkt rykte som ett föregångarland i fråga om mediefostran, och Finlands aktörer inom mediefostran har en viktig ställning i internationella nätverk. I utvärderingsenkäten om riktlinjerna för mediefostran rapporterar åtskilliga aktörer att internationellt samarbete är en betydande del av organisationens arbete, och det internationella arbetet ansågs vara ytterst viktigt för att dela bästa praxis och svara på globala utmaningar.

Det finns dock gott om utmaningar på mediefostrans fält. I samband med arbetet med att uppdatera dessa riktlinjer stärkes uppfattningen att situationen gällande undervisningen och forskningen i mediefostran förändrats snabbt i högskolorna. Redan på 1990-talet undervisades mediefostran i flera högskolor antingen som ett helt biämne eller som kurshelheter. Ännu på 2010-talet undervisades mediefostran som huvudämne på magisters- och doktorsnivå i två universitet samt som kurshelheter i yrkeshögskolor. Nu har huvudämneshandlingen av mediefostran i praktiken lagts ned, och i regel kan man inte heller välja biämnen eller omfattande kurshelheter.

Minskningen av undervisning på högskolenivå är en betydande anledning till oro: om man inte längre kan studera mediefostran som huvudämne kommer det inte att utexamineras nya magistrar i ämnet. Och även om det erbjuds enskilda kurser har den heltäckande utbildningen i mediefostran försvagats i och med att det inte är möjligt för studerande som utexamineras som experter i olika branscher att fördjupa sig i mediefostran på ett mer omfattande sätt. Enligt aktörerna inom mediefostran är kompetensunderskottet bland yrkespersoner redan nu en stor utmaning. Just nu arbetar flera yrkespersoner som gått utbildningar under tidigare år vid flera av de centrala organisationerna. Det här är ändå inte tillräckligt för att trygga framtidens arbetskraft, i synnerhet eftersom medieläskunnighetens betydelse har identifierats och erkänts som en del av strategierna för de flesta förvaltningsområden. Vem genomför mediefostran, stöder människors kunskapsutveckling eller stärker resiliensen och den övergripande säkerheten genom medieläskunnighet om nya experter inte längre utbildas?

Otillräcklig finansiering och resurser ses av aktörerna inom mediefostran som en av de största utmaningarna. Enligt aktörerna har utmaningarna ett samband med minskad och mer osäker finansiering, vilket gör det svårare att planera och genomföra ett långsiktigt arbete. Till exempel de nationella kompetenscentren som var centrala för mediefostran, dvs. Kompetenscentret för digitalt ungdomsarbete Verke och Kompetenscentret för informations- och rådgivningstjänster för ungdomar Koordinaatti, upphörde båda med sin verksamhet 2024 när kompetenscentren för ungdomssektorn som är bundna till den nya regeringsperioden valdes och finansieringen för de tidigare kompetenscentren upphörde. Anpassningsåtgärderna för de offentliga finanserna har en direkt inverkan på mediefostrans resurser till exempel genom fostran, utbildning och föreningsverksamhet. Samtidigt ökar andra finansieringskällors, till exempel EU-finansieringens, betydelse.

Även om antalet aktörer som genomför mediefostran, och därmed även mängden målgrupper som nås, är omfattande, identifierades det ändå som en central utmaning att rikta mediefostran endast till vissa grupper i både utvärderingsenkäten och utlåtandena om utkastet till riktlinjerna. Hittills har man ännu inte lyckats nå människor i socioekonomiskt svagare och mer sårbar ställning eller olika ålders- och språkgrupper på ett jämlikt sätt. I synnerhet i utlåtandena betonades det att mediefostran på ett mer omfattande sätt borde nå även dem som inte är engagerade i utbildningssystemet eller samhällets etablerade tjänster. Dessutom är mediefostrans och medieläskunnighetens kunskapsunderlag bristfälligt: i Finland har det aldrig samlats in statistiska forskningsdata om hur den praktiska mediefostran och undervisningsarbetet inom den genomförs på ett heltäckande sätt. Det finns inte heller mycket information om nivån på befolkningens medieläskunnighet och

kunskapsbehov¹⁷. Med undantag av den grundläggande utbildningen har det inte heller fastställts på nationell nivå vad människor i första hand borde kunna om medieläskunnighet¹⁸.

Enligt aktörerna inom mediefostran utmanar dessutom den ökade ojämlikheten i samhället och mellan regioner mediefostrans slagkraft ytterligare. När de ideologiska och fysiska skillnaderna mellan olika verkligheter som människor upplever växer blir det svårare att bygga upp gemensam förståelse. Den offentliga diskussionskulturen förvittras också av bland annat polarisation, en alltmer tillspetsad diskussionskultur och en brist på dialog. Samtidigt försvårar den allmänna försämringen i läskunnighetsnivån också utvecklingen och utvecklandet av medieläskunnigheten. Mediefostran borde alltså också kunna producera sådan samhällsorienterad kompetens som hjälper människor att känna igen, förstå och möta olika samhälleliga utvecklingsgångar och påverka dem. Som en del av att trygga demokratin måste även mediefostran ha en ännu starkare roll i att främja kritiskt tänkande, empatiförmåga och dialog. Arbetet som främjar medieläskunnigheten och den grundläggande läskunnigheten borde också ses som satsningar som stöder varandra. Mediefostran är dock inte endast en reaktion på hot, utan å ena sidan en vardaglig medborgarfärdighet, å andra sidan en strategisk investering i människors välbefinnande och aktörskap samt vidare i samhällets stabilitet och funktionsförmåga.

17 Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU har utvärderat en del färdigheter med anknytning till medieläskunnighet hos elever inom den grundläggande utbildningen som en del av sina [utvärderingar av lärresultat](#), men denna forskning är inte planerad utifrån mediefostrans informationsbehov. Ett nytt inslag som kom ut 2026 var samnordiska Nordic Media Literacy Survey (Bucht 2025), men det är oklart om det kommer att komma fortsättning på den. För att utvärdera nivån på befolkningens medieläskunnighet skulle det krävas systematisk uppföljning och vidareutveckling av enkäten. En enskild enkät kan inte direkt bevisa mediefostrans inverkan. För att utreda mediefostrans inverkan på befolkningsnivå skulle det krävas väldigt omfattande och långvariga satsningar på att utveckla och utvärdera indikatorer och genomföra forskningen.

18 Undervisnings- och kulturministeriet har till exempel gett ut [ett ramverk för medborgarnas AI-kompetens](#), men inget motsvarande har någonsin utarbetats för medieläskunnighet.

Mediefostrans styrkor

- Mediefostran i Finland är mångsidig och högklassig.
- Mediefostran ingår i planen för småbarnspedagogik och läroplanerna, och det finns också andra lokala strukturer för att främja mediefostran.
- Mediefostransarbetet delar en gemensam värdegrund och eftersträvar gemensamma mål i enlighet med riktlinjerna för mediefostran.
- Mediefostran utförs av en omfattande grupp aktörer, och som följd av detta är mediefostran mångsidig.
- Med hjälp av mångsidiga genomförandesätt kan man nå olika målgrupper på ett omfattande sätt.
- Finland har ett internationellt starkt rykte som föregångarland inom mediefostran.

Mediefostrans utmaningar

- Den heltäckande utbildningen i mediefostran har försvagats, och huvudämnesundervisningen i mediefostran vid högskolorna har i praktiken lagts ned. Den dåliga tillgången till utbildning försvagar både lärandet av grunderna i mediefostran och beaktandet av nya inlärningsbehov.
- Bristen på utbildad mediefostranspersonal syns redan inom branschen, och man uppskattar att situationen kommer att försvagas ytterligare i fortsättningen.
- Finansieringen för mediefostran har minskat och är osäker, vilket gör det svårare att planera och genomföra ett långsiktigt arbete.
- Man har inte lyckats nå människor i svag socioekonomisk ställning på ett jämlikt sätt.
- Den ökade ojämlikheten i samhället och mellan regioner, polarisationen samt en alltmer tillspetsad diskussionskultur utmanar mediefostrans slagkraft.

3 Vision

Mediefostran stärker den kritiska medieläskunnigheten, bildningen och välbefinnandet samt delaktigheten i kulturen och samhället hos alla som bor i Finland. Mediefostran ska vara jämlik, högklassig, aktuell och hållbar. Den är en central del av den övergripande säkerheten, stärkandet av demokratin samt byggandet av förtroende och hopp i samhället. Mediefostran främjar ett gott liv.

4 Mission

För att uppnå visionen och svara på utmaningarna i nuläget ställs det upp tre huvudmål i dessa riktlinjer: stärka aktörskapet, utveckla kompetensen och främja hållbarheten. Flera åtgärder för att uppnå dessa mål kommer att presenteras.

Bakom målen och åtgärderna finns fortfarande målen om en omfattande, högklassig och systematisk mediefostran som ställdes upp 2019. I bilaga 1 beskrivs hur mediefostran genomfördes 2019–2025 i enlighet med de föregående riktlinjerna. Målen och åtgärderna har nu uppdaterats så att de närmare motsvarar behoven och utmaningarna i vår tid på basis av utvärderingsenkäten och aktuella utredningsdata, experthöranden samt utlåtanden.

Syftet med målen och de åtgärder som hör ihop med dem är att skapa en gemensam riktning för att utveckla mediefostran i Finland samt att stödja aktörer i att genomföra mediefostran. I åtgärderna nämndes redan från tidigare verksamhetsätt som konstaterats fungera väl samt utvecklingsobjekt inom mediefostran. Ansvarsinstanserna för de olika åtgärderna fastställs närmare i en verkställighetsplan som kommer att ges ut separat. I samma dokument kommer det också att antecknas utvärderingsmetoderna med vilka man kan följa upp hur målen uppnås.¹⁹

19 Planen för verkställande och uppföljning beskrivs i huvudkapitel 6.

Mission

1. Stärka aktörskapet. Mediefostran ökar aktörskap, delaktighet och välbefinnande.

Mediefostran som stärker aktörskapet ökar medborgarnas²⁰ delaktighet och välbefinnande samt stärker jämlikheten i olika gemenskaper och i hela samhället. Den regionala och lokala mediefostran stärks och lyfts tydligare fram ur det praktiska arbetet till riktlinjedokumentet. Mediefostrans ansvar och skyldigheter identifieras bättre bland såväl individen som familjer och yrkespersoner. Mediefostransbranschen blir mångsidigare och det internationella samarbetet förbättras.

2. Utveckla kompetensen. Utbildning, forskning, arbetslivet och erfarenhet skapar och stärker kunnandet.

Medieläskunnighet som stärker aktörskap och välbefinnande uppstår som följd av yrkespersoners kompetens inom mediefostran, högklassig mediefostran och medborgarnas eget och gemensamma lärande. Den forskningsbaserade mediefostrans roll stärks inom olika utbildningsformer och i arbetslivet. Medieläskunnighet är ett mål för undervisningen på alla utbildningsnivåer från småbarnspedagogiken till andra stadiet, och man styr främjandet av den på ett normativt sätt genom de nationella plangrunderna. Man förstår och utnyttjar ny teknik och framväxande teknik bättre, och man kommunicerar direkt till hemmen om centrala mediefenomen.

3. Främja hållbarheten. Mediefostrans ekonomiska, kulturella och ekologiska hållbarhet stärks.

Mediefostrans ekonomiska, kulturella, sociala och ekologiska hållbarhet stärks när verksamheten inom branschen grundar sig på långsiktighet, inkludering och miljömedvetenhet. Hållbarheten stärks av flexibla strukturer, en mångsidigare finansieringsgrund, stark samordning och intensivt samarbete som reflekterar mediefostrans samhällliga betydelse.

20 I dessa riktlinjer avses med medborgare alla de människor i Finland som deltar i mediefostran och i att lära sig medieläskunnighet som privatpersoner, inte i en professionell roll. Termen tar inte ställning till om en person officiellt har finskt medborgarskap eller inte.

5 Åtgärder

5.1 Stärka aktörskapet

Aktörskapet stärks genom följande åtgärder:

T1 Främja regional och lokal mediefostran.

Stärka mediefostrans verksamhetsmöjligheter på regional och kommunal nivå. Synliggöra de lagstadgade och annars förpliktande uppgifterna inom att främja medieläskunnigheten och samarbetsmöjligheter mellan olika sektorer mer än tidigare. Stödja och följa upp inkluderandet av främjandet av medieläskunnighet i existerande strategier och planer på kommunnivå, såsom läskunnighetsstrategier eller strategier för kulturfostran och välbefinnande. Vid behov stödja regionala aktörer i att utarbeta olika planer för mediefostran. Stärka regionala och lokala nätverks verksamhet och deras uppkomst samt spridningen av god praxis för att stödja ett högklassig mediefostransarbete i vardagen.

T2 Stödja en balanserad medievardag.

Utnyttja forskningsbaserade data om medieanvändning och dess inverkan, och utveckla yrkesövergripande metoder för att stärka medieanvändning som främjar aktörskap och välbefinnande. Erbjud stöd för olika medieanvändningssituationer för alla åldrar till exempel vid läroanstalter, i hem, inom fritidsverksamhet samt inom social- och hälsovårdstjänster. Producera utbildningar med anknytning till temat för yrkespersoner inom olika branscher, i synnerhet för dem som möter personer i sårbar ställning. Stärka gemenskapens och samarbetets betydelse för att skapa en balanserad medievardag.

T3 Utveckla mångfalden inom mediefostran.

Ta inkluderande mediefostran som beaktar olika ålders- och språkgrupper, identiteter, kulturella och socioekonomiska bakgrunder samt utmaningar i lärandet och i olika livssituationer som utgångspunkt för insatserna. Planera verksamheten så att de som deltar i den kan påverka innehållet, och identifiera att många olika slags människor kan ingå i varje målgrupp. Stärk inte endast de officiella språkens, utan också de andra autoktona språkens och minoritetsspråkens ställning

inom mediefostran. Skapa innehåll, evenemang och kommunikation med hänsyn till lättläst språk samt fysisk och digital tillgänglighet. I kommunikationen används bilder och ord som så många som möjligt kan känna igen sig i.

T4 Stärka en mångsidig mediefostransbransch.

Främja ett mediefostransfält dit alla aktörer känner sig välkomna oberoende av organisationens storlek, bransch eller verksamhetens omfattning. Stärka nätverk med hjälp av vilka man bland annat kan minska överlappande arbete och hitta samband till existerande planer och strategier. Bjuda in nya aktörer i synnerhet från branscher som inte ännu representeras starkt inom mediefostrans fält. Beakta också aktörernas kulturella mångfald och den nytta den medför hela branschen bättre. Ordna och utveckla evenemang och tillställningar där de som arbetar för att främja mediefostran kan mötas, utbyta tankar och lära sig nytt. Informera om ny verksamhet och nya samarbetsmöjligheter.

T5 Främja etisk och trygg medieanvändning

Förmedla information till medborgarna om de rättigheter och skyldigheter som hör ihop med etisk och trygg produktion och användning av digitala medier. Producera information, innehåll och utbildningar om bl.a. trygg medieanvändning, integritetsskydd, upphovsrätt och medborgarnas eget ansvar för att skapa en trygg mediemiljö. Kommunicera om metoder för att anmäla osakligt beteende och kränkningar av rättigheter. Utredda medieanvändningen och verksamheten bland människor i olika åldrar och livssituationer samt hur man kunde förbättra deras rättigheter och säkerhet med hjälp av lagstiftningen och andra åtgärder. Ta ställning till och påverka de stora digitala plattformarnas ansvar att utveckla sina tjänster så att de blir tryggare och mer etiska.

T6 Stärka tilliten till samhället.

Öka förståelsen för pålitliga informationskällor samt den betydelse som pålitlig information har för människors välbefinnande, samhällets stabilitet och bevarandet av demokratin med metoder inom mediefostran. Stärka mediedelaktighet och deltagandet i samhället samt erbjuda information om medieläskunnighetens betydelse för att upprätthålla den nationella resiliensen med hjälp av mediefostran. Öka samarbetet med andra aktörer som ansvarar för säkerhet.

T7 Främja aktörernas aktivitet i det internationella samarbetet inom mediefostran.

Sänka tröskeln för nya aktörer att gå med i det internationella samarbetet inom mediefostran, såsom olika arbetsgrupper, projekt och nätverk. Dela den egna kompetensen och dra nytta av idéer och lösningar som utvecklats på annat håll. Identifiera de globala utmaningarna inom medieläskunnighet till exempel vad gäller stora digitala plattformar, artificiell intelligens och hållbar utveckling, och delta i att lösa dem.

5.2 Utveckla kompetensen

Kompetensen utvecklas med följande åtgärder:

T8 Stärka mediekunskapens ställning i undervisningen, handledningen och övrigt kundarbete.

Medieläskunnigheten borde definieras tydligt som ett mål i alla utbildningsformer. Inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen sätts mål upp för pedagogiken. Inom den grundläggande utbildningen fastställs målen läroämnesspecifikt i läroplansgrunderna, och på andra stadiet i grunderna för gymnasiets läroplan och i examensgrunderna för yrkesinriktade examina. Utöver den formella utbildningen även stärka medieläskunnighetens andel i den non-formella utbildningen samt inom annat kundarbete och bemötande arbete som utförs inom olika sektorer och med olika målgrupper. Vidareutveckla praxis och verksamhet för högklassigt arbete inom mediefostran. Stärka mediefostrans ställning som en del av den dagliga verksamheten samt personalens kompetens och arbetsbeskrivningar.

T9 Öka undervisningen i medieläskunnighet inom högskoleundervisningen.

Stärka mediefostrans ställning i högskolornas undervisningsutbud. Utreda och utveckla samarbetsmodeller mellan högskolor för att se till att alla de studerande som behöver mediefostran i sitt framtida arbete har möjlighet att sätta sig in i mediefostran i större utsträckning än med enstaka kurser. Stärka mediefostrans ställning inom lärarutbildningen. Alla som utexamineras som lärare har minst grundläggande kunskaper och pedagogiska färdigheter för att undervisa medieläskunnighet.

T10 Mediefostran grundar sig på forskningsdata.

Mediefostran grundar sig på forskning, och teoretisk kunskap erbjuder begreppsliga redskap för att bl.a. strukturera, utvärdera och kritiskt utveckla målen för mediefostran. Forskarna i mediefostran uppmuntras att kombinera forskning och praktisk undervisning och delta i den offentliga debatten. Att utveckla konsekventa begrepp på nationalspråken stöder mediefostrans arbetets slagkraft, långsiktighet och effektiva användning av resurser.

T11 Erbjuder fortbildning och vuxenutbildning i mediefostran.

Stärka både arbetsgivarnas och arbetstagarnas förståelse för betydelsen av kompetens inom medieläskunnighet och mediefostran som arbetslivsfärdigheter. Med fortbildning stärks särskilt kompetensen hos arbetande lärare och andra som främjar medieläskunnighet i sitt arbete. Fortbildning ges såväl vid sidan av arbetet som genom enskilda kurser och som högskoleundervisning. Inom den offentliga förvaltningen erbjuds utbildning i medieläskunnighet som en del av inläringen i arbetet. Arbetsgivarna både erbjuder utbildningar själva och skapar möjligheter för att delta i utbildningar inom medieläskunnighet. I planeringen och genomförandet av utbildningar fästs uppmärksamhet vid målgruppernas behov och genomförandets kvalitet. Alla vuxna erbjuds vuxenutbildningsmöjligheter inom mediefostran till exempel genom det fria bildningsarbetet, bibliotekens mediefostran och utbildning i samband med integrationen.

T12 Främja medieläskunnighet som en del av det livslånga lärandet.

Stödja medieläskunnigheten och förutsättningarna för aktivt medborgarskap genom att stärka nyckelkompetenser inom livslångt lärande²¹. Förutom omfattande läskunnighetsarbete ses också till exempel digital kompetens som en av de grundläggande förutsättningarna för att utveckla medieläskunnigheten i alla åldersgrupper. Förutom kunnande som utvecklas i barndomen och ungdomen stöds utvecklingen av digital kompetens hos vuxna, i synnerhet äldre personer och andra som står utanför arbetslivet och formell utbildning, samt i och med detta deras möjligheter till samhälleligt deltagande med digitala metoder. Stödja samarbete mellan den offentliga sektorn och organisationer och även erkänna betydelsen hos frivilligarbete och dem som utför det i att stödja livslångt lärande inom medieläskunnighet.

21 Europeiska unionens råd (2018).

T13 Fördjupa kunnandet om och förståelsen för ny teknik och samhällsliga fenomen.

Stärka kompetensen hos professionella pedagoger som främjar medieläskunnighet i sitt arbete gällande ny teknik och teknik som utvecklas, spelfostran och samhällsliga fenomen som är viktiga med tanke på mediefostran. Detta åstadkoms genom att erbjuda utbildningar, workshoppar och aktuell information som stöder kontinuerligt lärande och kontinuerlig utveckling.

T14 Stärka den nationella resiliensen genom omfattande informationsinslag och material riktat till hemmen.

Producera mediefostransmaterial och informationsinslag riktade till hemmen och utanför hemmen, till exempel till vård utom hemmet, som förklarar aktuella fenomen på ett förståeligt sätt – till exempel hur artificiell intelligens förändrar hur information byggs upp och används, hur man kan känna igen vilseledande innehåll på webben, eller vad som borde beaktas i mediefostran för barn.

5.3 Främja hållbarheten

Hållbar och allt starkare mediefostran främjas med följande åtgärder:

T15 Höja mediefostrans profil och stödja strukturell utveckling.

Betona mediefostrans centrala roll i att bygga upp bildningen, demokratin och mediekulturen samt öka den övergripande säkerheten. Fortsättningsvis stärka mediefostrans ställning som en del av den nationella utbildnings-, kultur- och säkerhetspolitiken samt den samhällsliga debatten och beslutsfattandet. Främja inkluderingen av mediefostrans begrepp och mål förutom i läroplansgrunderna även i strategiska dokument inom olika sektorer på ett genomskärande sätt. Främja skapandet av permanenta verksamhetsmodeller samt sådan projekt- och företagsverksamhet med anknytning till mediefostran som stärker den regionala livskraften och kompetensen.

T16 Mångsidigare finansieringsgrund och finansieringsmodeller.

Kartlägga mediefostransverksamhetens finansieringskällor och stärka finansieringen genom samarbete som överskrider sektorsgränserna. Målet är att möjliggöra långvarigt arbete och vidsträckta projekt samt främja utnyttjandet av EU-finansieringskällor och andra internationella finansieringskällor för aktörer av alla storlekar runt om i Finland. Öka den privata finansieringens andel i

mediefostran och framhäva företagsansvarets betydelse som en del av utvecklingen av mediefostran. Utnyttja existerande finansieringsprogram, till exempel inom temana utbildning, kultur, digital delaktighet, välbefinnande, regionutveckling, hållbar utveckling, nationell säkerhet och resiliens.

T17 Stärka koordinationen av mediefostran.

Stärka den offentliga sektorns roll på mediefostrans fält. Erbjud aktörer inom mediefostran regelbunden information, koordinationsstöd, rådgivning och kunskap om branschen. Stödja aktörer i beredningen av finansieringsansökningar för både nationella och internationella projekt och skapa förutsättningar för att genomföra långsiktig verksamhet på olika håll i Finland.

T18 Utveckla ekologiskt, socialt och kulturellt hållbar mediefostran.

Stärka förståelsen för mediernas inverkan på miljön och ekonomin samt på social och kulturell hållbarhet. Utveckla existerande begrepp och redskap, såsom FN:s Agenda 2030-mål och den nationella strategin för hållbar utveckling. Beakta hållbarhetsperspektivet bl.a. i mediefostrans innehåll, tekniker, anskaffningar, evenemangsformer och pedagogiska lösningar. Utföra mer omfattande samarbete med de kreativa branscherna, konstfältet samt lokala och regionala kulturaktörer. Främja bevarandet av den samiska kulturen och andra nationella minoritetskulturer samt deras utveckling. Stärka social hållbarhet genom att främja jämlikhet, tillgänglighet, delaktighet och tryggt medieaktörskap.

T19 Främja öppenhet.

Dokumentera och publicera mediefostransarbete på ett tillgängligt sätt. Dela material som producerats med offentlig finansiering med öppna licenser och på öppna plattformar för icke-kommersiellt bruk. Utnyttja tillgängliga och miljömedvetna lösningar och arbetssätt, såsom distans- och hybridtillställningar och inspelningar. Främja öppet delande av god praxis mellan olika aktörer. Stödja aktörerna i att dokumentera och utvärdera projekt inom mediefostran samt att sprida resultaten så att de kan fungera som resurser för nya insatser och samarbetsformer.

T20 Utveckla bedömningspraxisen.

Skapa, utveckla och dela bedömningsmodeller som stöder mediefostrans kvalitet, kontinuitet och effektivitet. Stärka bedömningen av den kvalitativa effektiviteten. Erbjud utbildning om bedömningsmetoder och att utnyttja resultaten. Dela bedömningsdata öppet på webbplatser, i nätverk och i gemensamma workshoppar.

T21 Stärka det nordiska samarbetet.

Främja det nordiska samarbetet inom mediefostran genom att stödja informationsutbyte, gemensamma utvecklingsprojekt och nätverk mellan aktörer i olika länder. Samarbetet stärker förståelsen för regional och kulturell mångfald, beaktande av det samiska perspektivet samt delning av god praxis över gränserna. Stödja gemensamma projekt, seminarier och kompetensutveckling som stöder mediefostrans synlighet och effektivitet på nordisk nivå. Det nordiska samarbetet kan också stärka finansieringsmöjligheterna, kunnandets mobilitet och mediefostrans ställning som en del av den regionala livskraften och övergripande säkerheten.

6 Verkställande och uppföljning

6.1 Verkställande

Verkställandet av dessa riktlinjer fördelas mellan såväl den offentliga sektorn som privata aktörer och tredje sektorn. En mer detaljerad verkställighetsplan utarbetas och publiceras när dessa riktlinjer färdigställts. Redan när dessa riktlinjer utarbetades blev det uppenbart att den svåra situationen i den offentliga ekonomin kommer att innebära väldigt begränsad finansiering för främjandet av mediefostran under kommande år. För att uppnå målen i riktlinjerna krävs även satsningar av andra aktörer och sektorsövergripande samarbete och strategisk verksamhetsplanering.

Att identifiera målen i riktlinjerna och att införa dem i olika branschers verksamhet stärker mediefostrans betydelse och stöder uppföljningen av hur riktlinjerna verkställs. Medieläskunnighet inkluderas ofta i dokument som gäller till exempel digital kompetens eller trygghet, fastän dess roll åtminstone inte på rubriksnivå alltid framhävs tydligt. Det lönar sig att beakta de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran även i andra riktlinjer, rekommendationer, program, projekt och dokument som behandlar eller berör medieläskunnighet och mediefostran.

Ansvarigt ministerium

Undervisnings- och kulturministeriet

Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde hör främjandet av medieläskunnighet till flera olika politikområden och ämbetsverks uppgifter. Ministeriets kultur- och konstpolitiska avdelning ansvarar för den strategiska styrningen av kulturpolitik samt för att utveckla konst- och kulturpolitiken, inbegripet främjandet av audiovisuell kultur och mediefostran. Avdelningen för småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete, avdelningen för gymnasieutbildning och yrkesutbildning samt avdelningen för högskole- och vetenskapspolitik ansvarar för att främja medieläskunnigheten i alla utbildningsformer. Till exempel under 2025–2027 utarbetas beskrivningar av digital kompetens för lärare inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Syftet med beskrivningarna är att säkerställa undervisnings- och

fostringspersonalens digitala och digitalpedagogiska kompetens för att de ska kunna handleda eleverna i att lära sig och agera i ett alltmer digitaliserat samhälle samt fostra eleverna till ansvarsfull medieanvändning, kritisk medieläskunnighet och förståelse för artificiell intelligens. På Ungdoms- och idrottspolitiska avdelningen stöds mediefostran till exempel genom allmänna understöd samt genom det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik.

I **Konst- och kulturmyndigheten Kuvi** lagstodgade uppgifter ingår bl.a. att främja mediefostran och medieläskunnighet, en mediemiljö som är trygg för barn och kännedomen om audiovisuell kultur samt bevilja statsunderstöd för främjandet av konst och kultur. Kuvi ansvarar för att samordna verkställandet av de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran och är sakkunnigmyndighet i frågor som gäller utvecklingen av mediefostran och uppföljningen av branschen. Kuvi producerar och erbjuder utbildningar samt avgiftsfria läromedel och kommunikationsmaterial för mediefostran. Som en del av sin uppgift att främja audiovisuell kultur ordnar Kuvi filmvisningar och föreläsningar för allmänheten och stöder och genomför filmfostran särskilt för barn och unga. Tjänsten Elonet erbjuder avgiftsfritt arkivmaterial för undervisning och annat icke-kommersiellt bruk. Genom statsunderstöd har Kuvi också finansierat projektverksamhet inom mediefostran för barn och unga samt med anknytning till kulturell mångfald och nätverket för regionala filmcenter, som också har uppgifter med anknytning till mediefostran. Myndigheten koordinerar de regionala nätverken samt främjar jämlikhet, hållbarhet och kulturellt välbefinnande. Dessutom representerar Kuvi Finland i flera internationella arbetsgrupper och nätverk för mediefostran.

Myndigheten samordnar också Finlands Safer Internet-projekt (FISIC), vars samarbetspartner är Mannerheims Barnskyddsförbund och Rädda Barnen rf. FISIC är ett projekt delfinansierat av EU som främjar medieläskunnighet samt barns och ungas trygga och ansvarsfulla webbanvändning i Finland. De nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran fungerar som styrande dokument för de statsunderstöd för mediefostran och medieläskunnighet som myndigheten beviljar. Som redskap för att verkställa och följa upp dessa riktlinjer används webbplatsen Mediekunskap i Finland som upprätthålls av Kuvi.

Utbildningsstyrelsen ansvarar för att utarbeta och uppdatera grunderna för planen för småbarnspedagogik, förskoleundervisningens läroplan och läroplanen för den grundläggande utbildningen samt på andra stadiet grunderna för gymnasiets läroplan och examensgrunderna för yrkesinriktade examina, utvecklar medieläskunnighet som en del av arbetet med läroplansgrunderna samt ger informationshandledning och expertföreläsningar för att främja mediefostran. Kunskapsbeskrivningarna för digital kompetens, som konkretiserar grunderna för

planen för småbarnspedagogik, förskoleundervisningens läroplan och läroplanen för den grundläggande utbildningen, kan användas av anordnarna av småbarnspedagogik och undervisning. Beskrivningarna stöder uppdateringen av lokala digitala planer och strategier samt genomförandet av undervisningen. Genomförandet av gymnasiediplomet i media stöds i samband med utvecklingen av gymnasiediplomsystemet.

Utbildningsstyrelsen samarbetar med olika aktörer inom mediefostran och upprätthåller olika samsarbetsnätverk där man kan främja kompetens inom mediefostran. Utbildningsstyrelsens Program för läskunnighet främjar multilitteracitet, även mediekunskap, som en del av verkställandet av nationella läskunnighetsstrategin. Programmet för läskunnighet samarbetar med småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen samt det fria bildningsarbetet med att utarbeta ett ramverk för digitalisering för att bl.a. främja kritisk digital läskunnighet.

Museiverket agerar som sakkunnig i och främjare av kulturarvet, och dess uppgift är att säkerställa att kulturarvet behandlas på ett ansvarsfullt, tillgängligt och kritiskt sätt även i digitala miljöer. Publikverksamheten på Nationalmuseet, som öppnats efter en omfattande renovering, kommer att utvidgas, vilket möjliggör allt mångsidigare publikverksamhet. Verksamheten har en stark betoning på delaktighet och kulturell hållbarhet. Museiverket ser till att grunderna på vilka statsunderstöden beviljas fortsättningsvis möjliggör projekt som stöder mediefostran som genomförs av kulturarvsaktörer. Dessutom förmedlar verket information om de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran till fältet.

Nationalarkivet har i uppgift att säkerställa tillgången till information och kulturarv för alla medborgare. I verksamheten betonas tillgänglighet, utnyttjande av digitala material och medborgarnas färdigheter i att kritiskt bedöma information för att mediefostran ska stödja lärandet och delaktigheten i hela samhället.

Finlands Akademi finansierar tvärvetenskapliga forskningsprojekt som producerar forskningsrön om förändringar i mediemiljön, informationspåverkan, teknikens inverkan och medborgarnas kompetensbehov. I verkställandet av dessa riktlinjer kan Akademien stärka växelverkan mellan forskning och praxis samt stödja informationsspridningen till mediefostransfältet, beslutsfattandet och utbildningen.

Delegationen för informationsspridning (TJNK) och Forskningsetiska delegationen (TENK) främjar verkställandet av dessa riktlinjer genom att stärka tillgången till pålitlig information, kritisk medieläskunnighet och forskningsdatas

ställning genom att stödja forskares och sakkunnigas kommunikationsfärdigheter. TJNK beviljar stipendier för informationsspridning och ger förslag till statspriset för informationsspridning. Åtgärderna främjar ansvarsfull informationsspridning.

De övriga ministerierna

Statsrådets kansli

Statsrådets kansli följer upp verkställandet av regeringsprogrammet samt förutser och planerar samhällspolitik på lång sikt. Minst en gång om året ger Statsrådets kansli ut en översikt över informationspåverkan som gäller Finland utifrån offentliga källor. Översikten har också det pedagogiska syftet att lära människor att placera Rysslands hotnarrativ i kontext och att förklara varför vi ser vilseledande, hotfull eller annars störande kommunikation från Ryssland. Statsrådets kansli kan stödja medieläskunnigheten som en del av säkerhetsledningens helhet.

Utrikesministeriet

Utrikesministeriet verkställer de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran särskilt vad gäller globalt ansvar, demokrati och säkerhet. I detta ingår till exempel kommunikation om internationella överenskommelser, de mänskliga rättigheterna och målen för hållbar utveckling, samt att bekämpa informationspåverkan. Dessutom är medieläskunnighet en viktig del av arbetet med Finlandsbilden. Medieläskunnighet nämns i Finland Promotion Boards temakalender för 2026, som är ett gemensamt styrande dokument för de aktörer som arbetar med Finlandsbilden. Dessutom beaktas medieläskunnighet som ett tema som är viktigt för Finlandsbilden i planeringen av internationella journalistbesök.

Justitieministeriet

Mediefostran och de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran har beaktats i beredningen av det nationella programmet för att främja demokrati och deltagande för 2025–2027 i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram. I programmet beskrivs bl.a. att man ska intensifiera det nationella samarbetet, samordningen och uppföljningen av demokrati- och människorättsfostran samt dess närmare kopplingar till multilitteracitet, inklusive mediefostran (kap. 3.3 och i synnerhet målsatt riktlinje 5).

Syftet med demokratiprogrammet är också att söka metoder för att öka valdeltagandet särskilt bland unga samt för att jämna ut skillnaderna i valdeltagande mellan befolkningsgrupper, könen och regioner och stoppa differentieringen (målsatt riktlinje 1), samt att öka barns och ungas möjligheter att få information om betydelsen av fria val och att öva på att rösta (målsatt riktlinje 2).

I statsrådets principbeslut, som beretts i enlighet med statsminister Petteri Orpos regeringsprogram, dras det upp riktlinjer om utvecklingen av medborgarorganisationers verksamhetsförutsättningar under regeringsprogramperioden 2023–2027. Ett aktivt och livskraftigt medborgarsamhälle med sina medborgarorganisationer är en central del av ett fungerande demokratiskt samhälle. Principbeslutet främjar medborgarorganisationernas egen medelsanskaffning, utvecklar statsunderstödsverksamheten gällande medborgarorganisationer och avvecklar byråkrati som belastar medborgarorganisationer.

Sametinget fungerar inom justitieministeriets förvaltningsområde, men det är inte en statlig myndighet, utan en självständig offentligt juridisk person. Sametinget verkställer de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran bland annat genom att utveckla samiska läromedel och digitalt innehåll, stödja samisk kulturverksamhet med kulturbidrag och ordna den årliga samiska språkveckan samt stärka ungas delaktighet i media genom till exempel evenemang och skolsamarbete. Samnordiskt och internationellt samarbete är en fast del av verksamheten även i framtiden. I samarbete med övriga myndigheter lyfter Sametinget fram samernas perspektiv och behov i mediefostran samt stöder samegemenskapens delaktighet i det digitala samhället.

Dataombudsmannens byrå är en nationell tillsynsmyndighet som övervakar efterlevnaden av datasekretesslagstiftningen och andra lagar som berör personuppgifter. En av byråns uppgifter är att främja kännedom om de risker, bestämmelser, skyddsåtgärder, skyldigheter och rättigheter som berör behandlingen av personuppgifter. Byrån behandlar också begäran om att meddela föreskrifter om den registrerades rättigheter och anmälningar om andra missförhållanden gällande behandlingen av personuppgifter. Byrån samarbetar med andra dataskyddsmyndigheter i EU i enlighet med principen med en lucka och kan vid behov föra ärenden till Europeiska dataskyddsstyrelsen för bedömning. En av dataskyddsstyrelsens uppgifter är att ge anvisningar, rekommendationer och beslut som förtydligar datasekretesslagstiftningen. EU:s bestämmelser om digitalisering och data medför också uppgifter för dataombudsmannens byrå.

Äldreombudsmannen är en självständig och oberoende myndighet vars lagstadgade uppgift är att främja de äldres ställning och tillgodoseendet av deras rättigheter. Äldreombudsmannen följer upp utvecklingen och verkställandet av lagstiftningen samt det samhälleliga beslutsfattandet och bedömer deras inverkan på de äldre, inbegripet förändringar i mediemiljön.

Barnombudsmannen är en självständig och oberoende myndighet som främjar tillgodoseendet av barnets bästa och rättigheter. Barnombudsmannen säkerställer att barnens ställning och rättigheter beaktas i lagstiftningen och beslutsfattandet. Barnombudsmannen följer och bedömer barns och ungas levnadsförhållanden, inbegripet förändringar i mediemiljön och deras inverkan på barns och ungas liv.

Inrikesministeriet

Inrikesministeriet ansvarar för att samordna det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande och bekämpning av våldsbejakande radikaliserings och våldsbejakande extremism (2024–2027). I programmet ingår en åtgärd för att stödja kritiskt tänkande och medieläskunnighet. Målet är att människor i olika åldrar som bor i Finland ska ha färdigheter att bedöma informationen de får, att identifiera propagandamaterial, misinformation och desinformation samt andra former av påverkan, samt att även själva agera ansvarsfullt i mediemiljöer. Inrikesministeriet är också ordförande för den nationella samarbetsgruppen för förebyggande och bekämpning av våldsbejakande radikaliserings och våldsbejakande extremism, som även har representanter för mediefostranssektorn, bl.a. från Konst- och kulturmyndigheten, undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen, tredje sektorn och forskningsorganisationer. Målet med den nationella samarbetsgruppens verksamhet är att dela aktuell information mellan olika aktörer, skapa gemensamma perspektiv på situationen gällande våldsbejakande radikaliserings och våldsbejakande extremism i Finland samt dela bästa praxis inom förebyggande och bekämpning.

Försvarsministeriet

Försvarsministeriet stöder riktlinjerna för mediefostran genom att utveckla utbildningsinnehåll i samarbete med de övriga förvaltningsområdena och genom att främja informationsutbyte, forskning och delning av god praxis i nationella och internationella säkerhetsnätverk.

Finansministeriet

Finansministeriet kan verkställa de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran genom att stödja den strukturella utvecklingen av mediefostran som en del av reformen, digitaliseringen och den kunskapsbaserade ledningen av den offentliga förvaltningen. Ministeriet ansvarar för att planera statens finanser och allokera resurser.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (MDB) stöder aktivt aktörer inom digitalt stöd i betydande nationella reformer och förändringar till exempel genom att producera läromedel och stödmaterial samt genom att aktivt dela information om förändringarna bland annat genom olika evenemang. MDB:s Tjänster för digital säkerhet producerar läromedel och stödmaterial som hör ihop med säkerhet. Dessutom producerar MDB information och lägesbilder om finländarnas attityder och färdigheter gällande digitaliseringen som en del av regeringsprogrammets projekt.

Tillstånds- och tillsynsverket (TTV) är en sektorsövergripande myndighet vars avdelning för småbarnspedagogik, utbildning och kultur omfattar tillstånds-, tillsyns-, styrnings- och finansieringsuppgifter gällande bl.a. småbarnspedagogiken, undervisningen, utbildningen, biblioteken, idrott och unga. TTV kan främja verkställandet av riktlinjerna t.ex. genom att styra pengar till projekt inom mediefostran samt samordna lokalt samarbete med kommuner, skolor, bibliotek och organisationer.

Kommunikationsministeriet

Vid kommunikationsministeriet håller man på att inleda projekt vars syfte är att balansera konkurrensen mellan inhemska medier och internationella plattform- och medietjänster. Ministeriets förvaltningsområde följer upp verkställandet av den europeiska mediefrihetsförordningen i EU. Dessutom följer ministeriet upp arbetet gällande efterbedömningen av Europeiska kommissionens AVMS-direktiv och påverkar aktivt och proaktivt eventuella nya förändringsförslag som gäller direktivet. Ministeriet deltar aktivt i diskussioner och förhandlingar gällande EU:s mediepolitik och digitala politik och betonar medieläskunnighetens och mediefostrans roll i dagens verksamhetsmiljö. Kommunikationsministeriet ordnar gemensamma intressenttillställningar för mediebranschen och myndigheterna där man även lyfter fram teman och ärenden inom medieläskunnighet. Ministeriet producerar och beställer också forskning och data gällande mediebranschen och mediepolitik som kan utnyttjas i verkställandet av dessa riktlinjer.

Transport- och kommunikationsverket Traficom övervakar efterlevnaden av EU:s rättsakt om digitala tjänster (DSA) i Finland. Traficom stöder främjandet av medieläskunnighet till exempel genom att erbjuda information om medieläskunnighet och trygg användning av digitala tjänster samt utveckla anvisningar och utbildningar för olika åldersgrupper. **Cybersäkerhetscentret** vid transport- och kommunikationsverket Traficom utvecklar och övervakar kommunikationsnätverkens och kommunikationstjänsternas säkerhet och funktionssäkerhet samt producerar en lägesbild över cybersäkerheten.

Rundradion Ab (YLE) är ett självständigt aktieföretag som fungerar inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde. Riksdagen ansvarar direkt för att styra och övervaka Yle. Yles roll att erbjuda medieföstran grundar sig på dess uppgift att erbjuda allmännyttiga tjänster som fastställts i lagen om Rundradion Ab (1380/1993). YLE producerar innehåll som stöder medieföstran både som hjälp i undervisningen och för det livslånga lärandets behov. Till exempel som stöd för medieföstran som görs i skolor erbjuds pedagogiska uppgifter med anknytning till Yles innehåll. För vuxna erbjuds helheter som är avsedda att stärka det digitala kunnandet och aktörskapet, informationsinslag och innehåll som stöder det digitala välbefinnandet. YLE lyfter också fram temana informationspåverkan och pålitlig informationsförmedling genom att skapa journalistiskt innehåll om dessa ämnen.

Arbets- och näringsministeriet

Arbets- och näringsministeriet kan delta i verkställandet av de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och medieföstran särskilt i frågor som gäller artificiell intelligens, digitalisering och innovationspolitik. Ministeriet ansvarar för det nationella verkställandet av EU:s AI-akt (AI Act), vilket erbjuder en möjlighet att stärka medborgarnas och yrkespersoners medieläskunnighet som en del av etisk och trygg användning av artificiell intelligens. Medieföstran stöder AI-kompetens och kritiskt tänkande, som är centrala förutsättningar för ansvarsfull innovationsverksamhet och digital konkurrensförmåga. Ministeriet kan främja integrationen av medieföstran i den AI-relaterade utbildningen, företagsrådgivningen och kompetensutvecklingen samt stödja projekt som stärker medieläskunnigheten i arbetslivet och näringslivet.

Konkurrens- och konsumentverket (KKV) producerar material som lämpar sig för anskaffning av kompetens med anknytning till kontinuerligt lärande inom medieläskunnighet och kommersiell kommunikation till inlärningsplattformen KKV Kampus. KKV producerar material om konsumentens rättigheter och skyldigheter samt om reklamens former och nya fenomen till sin webbplats kkv.fi och sociala medier. Dessutom producerar KKV innehåll gällande färdigheter i medieanvändning

med fokus på urvalsarkitekturen i webbtjänster som används i konsumenthandeln. I mediemiljöer gäller det igenkännbar reklam samt betalningar, att ingå avtal och handel. Till exempel på plattformar kombineras alla dessa. Konsumentens mediefärdigheter utvecklas i samarbete med intressentgrupper och experter på lärande inom nätverk och samarbetsprojekt.

Social- och hälsovårdsministeriet

Social- och hälsovårdsministeriet kan verkställa de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran genom att utveckla kommunikationen om hälsa och välbefinnande samt stödja digital delaktighet och stärkandet av mediefärdigheter hos personer i sårbar ställning. Social- och hälsoorganisationernas understödscentral (STEA) kan bevilja understöd för projekt inom mediefostran för social- och hälsovårdsbranschen. Att främja barns och ungas delaktighet inom alla förvaltningsområden och förvaltningsnivåer ingår i de grundläggande uppgifterna som tilldelats Nationella barnstrategin, som placerats under social- och hälsovårdsministeriet. I verkställandet och uppföljningen av de nationella riktlinjerna för mediekunskap och mediefostran kan barnstrategigruppen t.ex. stödja ministeriers och andra aktörers delaktighetsprojekt bl.a. genom utbildning, pilotprojekt och kommunikation.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) kan verkställa de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran som en del av forsknings- och utvecklingsarbetet gällande spelfostran, digitala spel, medier och välbefinnande samt genom att producera anvisningar bland annat för yrkespersoner vid rådgivningarna och skol- och studerandehälsovården samt familjer.

Regionerna och kommunerna

Regionerna och kommunerna har en viktig roll i det praktiska genomförandet av mediefostran, eftersom majoriteten av mediefostran sker inom tjänster som erbjuds och finansieras av dem, såsom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, medborgarinstitut, bibliotek, museer, ungdomsarbetet, socialväsendet och vården. Kommunerna har många lagstadgade eller annars förpliktande uppgifter som hör ihop med att främja mediefostran. Målet är att varje kommun ska ha strategier eller andra styrande dokument där mediefostran framgår tydligt. Välfärdsområdena uppmanas också att verkställa de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran till exempel genom att styra finansiering till verksamhet inom mediefostran och ordna utbildningar för både sin personal och invånarna i sitt område.

De allmänna biblioteken har redan länge haft en stark roll i att främja medborgarnas mediäläskunnighet, och bibliotekens utvecklingsanslag har också styrts till projekt och utbildningar inom mediefostran. Lagen om allmänna bibliotek förpliktar biblioteken att främja bland annat tillgången till och användningen av information, en mångsidig läskunnighet samt ett aktivt medborgarskap, demokrati och yttrandefrihet. Biblioteken har en viktig roll i synnerhet i genomförandet av mediefostran som stärker aktörskapet, såsom i främjandet av regional och lokal mediefostran samt inkludering. De allmänna bibliotekens kundkrets är mycket bred och de når människor från flera olika åldersgrupper och kulturer. Biblioteken är också viktiga samarbetspartner och erbjuder färdiga strukturer för mediefostrans verksamhet av många olika slag. Förutom de allmänna biblioteken kan mediefostran också främjas i många andra bibliotek, såsom special- och högskolebibliotek och läroanstaltsbibliotek.

Privata sektorn

Den privata sektorn har en central roll i verkställandet av de nationella riktlinjerna för mediäläskunnighet och mediefostran. Aktörer såsom medieföretag, lokala och regionala mediehus, företag inom kommunikationsbranschen, producenter av digital information, teleoperatörer, teknikföretag, företag inom spelbranschen, företag som erbjuder plattformstjänster, utbildnings- och inlärningsteknikföretag, företag inom bank- och försäkringsbranschen, företag inom handelsbranschen samt alla företag med ett omfattande program för samhällsansvar kan främja verkställandet av dessa riktlinjer. Företag kan beakta dessa riktlinjer i sin verksamhet som en del av företagsansvaret, i synnerhet inom kommunikationen, innehållsproduktionen, tekniska lösningar och servicedesignen.

Privat finansiering kommer fortsättningsvis att behövas för att utveckla mediefostran, och företag kan vara aktiva partner i projekt, utbildningar och innehållsproduktion. Samarbete med anknytning till mediefostran med till exempel spelbranschen, medie- och kommunikationsföretag samt tekniksektorn kan stärka livskraften, kompetensen och innovationerna i regionen. Företagens deltagande stöder också mediefostrans synlighet och slagkraft i samhället.

Tredje sektorn

Inom tredje sektorn har i synnerhet organisationer, förbund, föreningar och stiftelser, samhällsmedier samt även en del av museerna och kultur- och konstinstitutionerna en nyckelposition. Inom organisationsfältet sker främjandet av

mediefostran t.ex. i barn- och ungdomsorganisationer, organisationer som främjar de äldres ställning, aktörer inom social- och hälsovårdssektorn, intressebevakningsorganisationer inom medie- och teknikbranschen samt organisationer inom kultursektorn.

Aktörer inom tredje sektorn är ytterst viktiga för att nå mångsidiga målgrupper, och de producerar och kompletterar också till exempel mediefostran som görs i kommunerna och regionerna. Organisationsfältet har en betydande roll i att nå personer i sårbar ställning.

Aktörer inom tredje sektorn kan beakta dessa riktlinjer bl.a. som en del av planeringen och genomförandet av ny verksamhet, utvecklingsarbete och finansieringsansökningar. Mediefostran som utförs av tredje sektorn beskrivs närmare i bilaga 1 samt på adressen medialukutaitosuomessa.fi/sv.

Högskolor och forskningsorganisationer

Universitet, högskolor och andra forskningsorganisationer kan främja verkställandet av de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran genom att stärka utbildningen i mediefostran och mediefostrans kunskapsunderlag som grundar sig på högklassig och aktuell forskning. Forskningsdata har en central betydelse i arbetet hos alla aktörer som främjar mediefostran. Dessutom kan högskolorna som stärkare av den regionala livskraften stödja utvecklingen av mediefostran genom att erbjuda utbildning, forskningssamarbete och kompetens runt om i Finland.

Man kan läsa mer om aktörerna inom mediefostran på webbplatsen [Mediekunskap i Finland](#). Man kan också [anmäla](#) sin egen mediefostransverksamhet till webbplatsen.

6.2 Uppföljning

Konst- och kulturmyndigheten (Kuvi) ansvarar för att följa upp verkställandet av de nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran under ledning av undervisnings- och kulturministeriet. För att åstadkomma lyckad uppföljning krävs att aktörerna inom mediefostran förbinder sig till regelbunden rapportering om verksamheten. Målsättningar och indikatorer som fastställs senare i en separat åtgärdsplan kommer att fungera som huvudsakliga redskap för uppföljningen. I praktiken kommer uppföljningen att ske på webbplatsen [Mediekunskap i Finland](#)

som upprätthålls av Kuvi, samt med den årliga Mediekunskap i Finland-rapporten, vars rapporteringsfunktion i fortsättningen kommer att utvecklas så att den används året om. Med rapporteringsverktyget, som riktats till organisationer inom branschen, samlas information om bl.a. organisationernas verksamhets karaktär och målgrupper, samt om projekt, finansiering, evenemang och publikationer med anknytning till branschen. I fortsättningen kommer man också att följa upp genomförandet av de åtgärder som presenteras i dessa riktlinjer i enlighet med förslagen i den mer detaljerade verkställighetsplanen.

Självrapporteringen från aktörerna inom mediefostran samt de årliga rapporter som Kuvi publicerar utifrån den fungerar också som den huvudsakliga källan för den rapport om audiovisuella medietjänster som skickas till EU-kommissionen med tre års mellanrum.

Uppföljningen ges också bakgrund och stöd av andra utredningar och rapporter som ökar kunskapen om människors medieanvändning, medieläskunnighet och andra medierelaterade fenomen. Kuvi utarbetar till exempel vartannat år en utredning om barns och ungas medieanvändning, och Finlands Safer Internet-projekt som koordineras av Kuvi samlar in data om tillgodoseendet av minderårigas rättigheter som relaterar till rättsakten om digitala tjänster (DSA). Ärenden gällande medieläskunnighet följs också upp till exempel med hjälp av Undersökningen om barns och ungdomars fritid och EU Kids Online-studien.

Dessutom producerar åtskilliga andra aktörer inom mediefostran aktivt sina egna utredningar och rapporter. Inom området publiceras årligen referentgranskad akademisk forskning, artiklar och även doktorsavhandlingar. Som stöd för uppföljningen kan man också använda olika indikatorer, såsom mediefostrans synlighet i offentliga strategier och finansieringsprogram, projektens antal, omfattning, längd och regionala täckning, samt mängden material som är öppet tillgängligt och användningen av detta (t.ex. webbstatistik). Genom att utveckla dessa metoder och rapporteringsverktyg stärker man en alltmer systematisk uppföljning av mediefostran.

KÄLLOR

- Bucht, C. (2025). Nordic Media Literacy Survey. TemaNord 2025:572.
<https://doi.org/10.6027/temanord2025-572>
- Direktiv 2018/1808. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster), mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden. Tillgänglig på adressen <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32018L1808>
- Europeiska unionens råd. (2018). Rådets rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande (2018/C 189/01). Tillgänglig på adressen [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))
- Herkman, J. (2007). Kriittinen mediakasvatus. Vastapaino: Tammerfors.
- Lag om Konst- och kulturmyndigheten 511/2025. Tillgänglig på adressen <https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2025/511>
- Lag om allmänna bibliotek 1492/2016. Tillgänglig på adressen <https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2016/1492>
- Media education in Finnish ministerial-level policies. Central European Journal of Communication, 13(2), 162–182. doi:10.19195/1899-5101.13.2(26).2
- Newman, N., Ross Arguedas, A., Robertson, C. T., Nielsen, R. K., & Fletcher, R. (2025). Digital news report 2025. Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Undervisnings- och kulturministeriet. (2013). God mediekunnighet. Nationella riktlinjer 2013–2016. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2013:11.
- Undervisnings- och kulturministeriet. (2024). Kulturpolitiska redogörelsen. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2024:55.
- Utbildningsstyrelsen & Nationella audiovisuella institutet. (2022). Kunskapsbeskrivningarna för digital kompetens. Tillgänglig på adressen <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/digiosaaminen/8706410/tekstikappale/8709071>
- Utbildningsstyrelsen. (2015). Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014.
- Utbildningsstyrelsen. (2015). Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.

- Utbildningsstyrelsen. (2021). Den nationella läskunnighetsstrategin 2030: Finland – världens mest multilitterata land 2030.
- Utbildningsstyrelsen. (2022). Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022.
- Palsa, L., & Salomaa, S. (2020). Media literacy as a cross-sectoral phenomenon: Media education in Finnish ministerial-level policies. *Central European Journal of Communication*, 13(2), 162-182. [https://doi.org/10.19195/1899-5101.13.2\(26\).2](https://doi.org/10.19195/1899-5101.13.2(26).2)
- Potter, W.J. (2022). Analysis of definitions of media literacy. *Journal of Media Literacy Education*, 14(2), 27–43. <https://doi.org/10.23860/JMLE-2022-14-2-3>
- Salomaa, S. (2024). Nylitteracitet i Finlands kommuner. Rapport om intervjuer med projektexperter. Nationella audiovisuella institutets publikationer 13/2024. <https://medialukutaitosuomessa.fi/ulukuraportti.pdf>
- Salomaa, S., & Palsa, L. (2019). Mediekunskap i Finland: Nationella riktlinjer för mediefostran. *Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:37*.
- Säkerhetskommittén. (2025). Säkerhetsstrategi för samhället. Statsrådets principbeslut. *Statsrådet publikationer 2025:1*.
- Nyhetsmediernas förbund. (2026). Uutisten viikon 2026 tutkimus nuorille, poimintoja tuloksista. Tillgänglig på adressen https://www.uutismediat.fi/wp-content/uploads/2026/01/ul-nuoret-ja-uutismediasuhde_2026_-tiedo-te-graafit.pdf
- Statsrådet. (2022). Statsrådets redogörelse: Finlands digitala kompass. *Statsrådets publikationer 2022:65*.
- Statsrådet. (2023). Ett starkt och engagerat Finland: Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering 20.6.2023. *Statsrådets publikationer 2023:58*.

Bilaga 1: Mediefostrans genomförande 2019–2025

I de nationella riktlinjerna för mediefostran som gavs ut 2019 ställdes det upp tre mål för mediefostran:

1. **En täckande mediefostran.** I Finland genomförs en mediefostran som är täckande vad gäller innehåll, synvinklar, målgrupper och geografi.
2. **En högklassig mediefostran.** I Finland genomförs en högklassig, betydelsefull och jämlik mediefostran. Kvaliteten på mediefostran bedöms och utvecklas på forskningsbaserat sätt.
3. **En systematisk mediefostran.** I Finland genomförs en systematisk och långsiktig mediefostran.

I enkäten för utvärdering av riktlinjerna om mediefostran som genomfördes våren 2025 ombads aktörer inom sektorn att bedöma hur dessa mål uppnåtts under 2019–2024 på skalan ett till fem. Enligt enkättagarna hade en täckande mediefostran genomförts med genomsnittspoängen 3,2; högklassig mediefostran med poängen 3,5; och systematisk mediefostran med poängen 3,2.

I följande kapitel presenteras en sammanställning av resultaten gällande mediefostrans styrkor och utmaningar samt arbetet som utförts inom mediefostran i olika sektorer i samhället som fåtts i samband med utvärderingen av riktlinjerna från 2019.

Mediefostrans styrkor

Mediefostran i Finland är mångsidig och högklassig och den har ett brett samhälleligt stöd. Mediefostrans och medieläskunnighetens betydelse identifieras i stor utsträckning, och finländarna litar på institutionerna, myndigheterna och journalisterna, vilket skapar goda förutsättningar för effektivt mediefostransarbete.

Medieläskunnighet ingår i grunderna för den nationella planen för småbarns- pedagogik och de nationella läroplanerna. Under de senaste åren har det också erbjudits ett starkt stöd för att genomföra mediefostransinnehållen i

grunderna för planerna för småbarnspedagogik och läroplansgrunderna. Den största ekonomiska satsningen på att främja medieläskunnighet sedan 2019 var utvecklingsprogrammet Nylitteracitet som finansierades av undervisnings- och kulturministeriet. Syftet med programmet var att stärka barns och ungas medieläskunnighet, digitala kompetens och programmeringskunskaper inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. I utvecklingsprogrammet skapades kunskapsbeskrivningar för digital kompetens för den grundläggande utbildningen samt beskrivningar av god pedagogisk verksamhet för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen.

Åren 2021–2022 beviljade UKM totalt nästan 12 miljoner euro i specialunderstöd för småbarnspedagogikens, förskoleundervisningens och den grundläggande utbildningens projekt som lämpade sig för utvecklingsprogrammet. Genom programmets utvärderingsenkät framkom att ekonomiska satsningar på både utvecklingsarbete och det praktiska arbetet som utförs i kommunerna kan öka yrkespersonernas kompetens samt inkluderingen av medieläskunnigheten bättre än tidigare i aktörernas egna planer²².

Det finländska fältet för mediefostran lyckades också reagera på utmaningarna som coronapandemin och plötsliga förändringar i säkerhetsmiljön medförde. Evenemang om mediefostran, till exempel Mediakasvatusfoorumi, ordnades helt på webben. Det förändrade säkerhetsläget i Europa gav till exempel KAVI den nya uppgiften att stärka den nationella resiliensen genom metoder förknippade med medieläskunnighet. Ett initiativ som var starkt kopplat till säkerhet var pilotförsöket med en medieläskunnighetskurs för kadetter som genomfördes i samarbete med Försvarsmakten 2024.

Förutom enkätdata som samlats in för att uppdatera riktlinjerna har Nationella audiovisuella institutet sedan 2023 också systematiskt samlat in data om mediefostransverksamheten. Datainsamlingen har genomförts genom årliga enkäter och en fortlöpande möjlighet att anmäla verksamhet på webbplatsen Mediekunskap i Finland. På webbplatsen har man också publicerat mer omfattande uppgifter som årliga rapporter. I mediefostrans åldersgrupper har särskilt mediefostran för personer i arbetsför ålder och för äldre personer ökat, och social- och hälsovårdsbranschens, kultur- och konstbranschens samt bibliotekens roll har stärkts. Däremot har andelen aktörer inom pedagogik och utbildning minskat något. Den kvantitativa ökningen i mediefostransverksamheten kan särskilt ses i det ökade antalet evenemang och projekt medan räckvidden dock hållits på samma nivå. Bl.a.

22 Salomaa, S. (2024).

det mångsidiga och kunniga fältet, långa traditioner, inkludering i läroplaner samt Finlands position som internationell föregångare lyfts fram som mediefostrans styrkor.

Mediefostrans utmaningar

Trots betydande framgång beskrevs det ändå i svaren på utvärderingsenkätens öppna frågor att det förekommer utmaningar i genomförandet av en heltäckande och systematisk mediefostran. Som hinder för att uppnå målen angavs bland annat den osäkra finansieringen samt bristen på resurser och långsiktighet. En utmaning är att aktörerna inom mediefostrans fält har små aktörspecifika resurser vad gäller både ekonomi och personal. Arbetet är till stora delar projektbaserat, vilket leder till att verksamhetens kontinuitet och planlighet lider på grund av projektperioder och den växlande finansieringen. Det finns endast lite verksamhet som ordnas med bestående finansiering. Till och med antalet experter inom mediefostran som Nationella audiovisuella institutet (fr.o.m. 1.1.2026 Konst- och kulturmyndigheten) anställer är ganska litet, och det varierar beroende på de tilläggsresurser som fås genom utomstående finansiering.

Terminologin som används i diskussionen om mediefostran är splittrad, och det har en inverkan på hur väl målen förstås i den gemensamma diskussionen. Mediefostran har ofta setts endast som att lära ut och lära sig färdigheter. Kritisk medieläskunnighet är dock inte endast teknisk skicklighet, digitalt kunnande eller digital kompetens. Med medieläskunnighet avses också ofta endast faktagranskning. Dessa färdigheter ingår i medieläskunnigheten, men syftet med mediefostran är att stödja en mer holistisk framväxt av en övergripande personlighet som klarar av att tänka kritiskt. Det vore därför viktigt att terminologin förtydligas ytterligare och att man i olika förvaltningsområdens handlingar i mån av möjlighet skulle använda överensstämmande terminologi.

Som utvecklingsbehov som nämndes i utvärderingsenkäten för riktlinjerna om mediefostran framhövdes också beaktandet av jämlikhet samt den kulturella och socioekonomiska mångfalden. Dessutom önskades bättre samordning och nätverkssamarbete samt stärkande av kompetensen inom mediefostran bland yrkespersoner och vårdnadshavare. Det ansågs fortfarande vara viktigt att stärka mediefostrans ställning i läroplanerna.

Likaså utmanas mediefostran på ett nytt sätt av att nya tekniker, såsom artificiell intelligens, sakernas internet (IoT), utökad verklighet (XR), algoritmer och robotisering, blir vanligare. Kommunikationsmedierna förmedlar inte längre endast information, utan de redigerar och producerar också information automatiskt.

Medier används för att betala, identifiera sig och vara i växelverkan med artificiell intelligens. De allt vanligare immersiva teknikerna möjliggör också till exempel lärupplevelser genom flera sinnen.

Dessutom är det svårt att genom myndighetsåtgärder och nationella riktlinjerna påverka det främjande av medieläskunnighet som företagssektorn utför. Företagen gör ett värdefullt arbete i att stärka medieläskunnigheten, men verksamhetens målgrupper och vilka resurser som används för den kan naturligtvis endast beslutas av företagen själva. Företag utför också arbete som förblir osynligt till exempel genom att utbilda säkerhetsaktörer och finansiera medborgarorganisationer.

Myndighetsarbete för att främja medieläskunnighet 2019–2025

I riktlinjerna från 2019 gavs olika myndigheter ansvar för att främja mediefostran och medieläskunnighet. Myndighetsarbetet för att främja medieläskunnigheten har genomförts på följande sätt:

Nationella audiovisuella institutet (KAVI) har samordnat verkställandet av de nationella riktlinjerna för mediefostran genom att utföra myndighets- och strategiarbete, stärka mediefostrans kunskapsbasis, öka medvetenheten om mediefostran och utveckla branschens verksamhetskultur.

Sedan 2024 har KAVI beviljat specialunderstöd för mediefostran, och innan detta gett utlåtanden om ansökningar till UKM. Inom projektet Nylitteracitet ansvarade KAVI för att utveckla beskrivningar av medieläskunnighet och programmeringskunnskap samt relaterade inlärningsinnehåll och utbildningsmaterial. I projekten Finlands Safer Internet och Inclusive and Creative Media Education, som koordineras av KAVI, skapades ett stort antal nya mediefostransinnehåll och nåddes åtskilliga yrkespersoner som arbetar med barn, unga och vuxna. Temana för den årliga Mediekunskapsveckan och Spelveckan, såsom välbefinnande, hållbar utveckling och antirasism, reflekterade fenomen som diskuterades i samhället i större utsträckning. Man stärkte det nationella samarbetet genom att delta i åtskilliga styr- och arbetsgrupper samt genom att ta ställning och ge utlåtanden tväradministrativt om olika riktlinjer, åtgärdsprogram och lagförslag. Det nationella främjandet av mediefostran fördjupades till exempel genom att stärka det nordiska samarbetet och skapa nya nätverk särskilt inom projektarbete. KAVI presenterade regelbundet det finländska mediefostransarbetet för internationella delegationer och medierepresentanter. Dessutom hördes KAVI av flera olika länders parlament. KAVI representerade Finland i EU:s och Unescos arbetsgrupper och evenemang. De årliga Mediakasvatusfoorumi-evenemangen har erbjudit aktörer inom branschen både möjligheter att nätverka och information om den senaste utvecklingen inom

mediefostransbranschen. Åtskilliga utredningar och rapporter har haft teman som mediefostran för vuxna, mediefostrans läge i kommunerna samt inkluderande mediefostran.

I utvecklingsprogrammet Nylitteracitet, som styrdes av **undervisnings- och kulturministeriet** (UKM), utarbetades kunskapsbeskrivningar för digital kompetens, medieläskunnighet och programmeringskunnande. Kunskapsbeskrivningarna grundar sig på grunderna för planen för småbarnspedagogik, förskoleundervisningens läroplan och läroplanen för den grundläggande utbildningen. Nationella audiovisuella institutet och Utbildningsstyrelsen ansvarade för att utarbeta beskrivningarna i samarbete. I utvecklingsprogrammet beviljades också 2021 och 2022 statsunderstöd för anordnare av förskoleundervisning och grundläggande utbildning om totalt nästan 12 miljoner euro för att stödja ibruktageand et av beskrivningarna.

Undervisnings- och kulturministeriet valde och finansierade de nationella kompetenscentren för ungdomssektorn för 2020–2023 i det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik (RUNGPO). Under fyraårsperioden genomförde Kompetenscentret för digitalt ungdomsarbete (Helsingfors stad / Verke) en mångsidig åtgärdshelhet där man bl.a. ökade kompetensen i digitalt ungdomsarbete på nationell nivå samt beaktandet av digitalisering inom ungdomssektorns utbildningar. Dessutom presenterades sammanfattningar av resultaten från utredningar, även på svenska, som kartlade digitaliseringen av kommunernas, organisationernas och församlingarnas ungdomsarbete för olika publik er. Det producerades också utbildningsinnehåll om bl.a. artificiell intelligens, chattbotar, medieläskunnighet och digitala färdigheter samt digitaliseringen inom informations- och rådgivningsarbete för unga för aktörer inom ungdomssektorn. Som en del av kompetenscenterverksamheten genomförde Uleåborgs stad (Koordinaatti) en riksomfattande åtgärdshelhet för att förebygga och ingripa i grooming inom ungdomssektorn. I verksamheten producerades bl.a. handböcker, ordnades utbildningar om temat och utfördes arbete med att definiera begrepp.

De allmänna bibliotekens mediefostransarbete har understötts betydligt 2020–2025. Under åren har temana för de allmänna bibliotekens projektansökningar varit förknippade med mångsidig läskunnighet. Biblioteken har beviljats understöd för att utveckla och genomföra mediefostran för olika kundgrupper, och biblioteken har framgångsrikt genomfört projekt med anknytning till temat.

Kommunikationsministeriet (KM) har förhandlat och verkställt flera EU-rättsakter, såsom AVMS-direktivet, rättsakten om digitala tjänster och den europeiska mediefrihetsakten. Ministeriet har stött nyhetsmedier genom statsunderstöd och deltagit

i forskning där man granskat mediernas koncentration och deras inverkan på demokratin. Dessutom fungerar KM:s sakkunniga som sekreterare för den parlamentariska arbetsgruppen om Rundradions finansiering och uppgifter. I arbetsgruppen fördes också diskussion om medieläskunnighetens och mediefostrans betydelse. KM har deltagit aktivt i arbetsgrupper och intressentgruppsdiskussioner både i Finland och på EU-nivå, och där har man också lyft fram ärenden som hör ihop med medieläskunnighet.

Tillsammans med Aalto-universitetet genomförde kommunikationsministeriet också det omfattande projektet Cyber Citizen (2022–2024) där man skapade en gemensam inlärningsmodell för cybersäkerhetsfärdigheter, en cybersäkerhetsportal och ett mobilspel för EU:s medlemsländer. Projektets budget var 5 miljoner euro.

Justitieministeriets (JM) projekt Fakta mot hat (1.12.2019–30.11.2021) hade som mål att effektivisera arbetet mot hatbrott och hatretorik. I projektet utvecklades datainsamlingen gällande hatbrott och hatretorik och samarbetet på lokalnivå samt producerades material som stöd för arbetet mot hatbrott och hatretorik. Den 20 maj 2020 inledde justitieministeriet, statsrådets kansli och Försörjningsberedskapscentralen en gemensam riksomfattande kommunikationskampanj med temat "Finland har tillförlitliga val – Använd din röst". Kampanjen, som genomfördes under kommunalvalet, uppmuntrade medborgarna att använda sin demokratiska rösträtt i valet och uppmuntrade till att diskutera, delta och ge utrymme för andras åsikter. Kampanjens syfte var att bekämpa eventuell desinformation i anslutning till valet genom att påminna om betydelsen av medieläskunnighet och styra människor till pålitlig myndighetsinformation. Kampanjen påminde också om hälsosäkerhet när man röstar.

Inom ramen för demokratiprogrammet genomfördes 1.12.2020–30.11.2021 projektet Valpoolen som stärkte val och myndighetsarbete och som finansierades av Europeiska unionens REC-program (Rights, Equality and Citizenship). Syftet med projektet har varit att främja myndighetssamarbetet och samarbetet med sociala medier i frågor som gäller att ingripa i valpåverkan och förbättra valberedskapen. Projektets praktiska verksamhet som justitieministeriet ansvarade för var att 1) skapa ett webbverktyg som stöd för valmyndigheternas arbete, 2) utbilda myndigheter och partier om att främja fria och rättvisa val och 3) delta i EU-samarbete gällande valberedskap.

Valpool-projektet stödde också Samarbetsgruppen för valberedskap som koordineras av justitieministeriet och som bl.a. följt den internationella diskussionen och utvecklingen gällande valpåverkan och valsäkerhet. Det har ordnats utbildningar

för partier och myndigheter om valberedskap och valpåverkan, och myndighets-samarbetet med sociala medier har blivit intensivare. En webbplats som stöder valmyndigheternas arbete blev färdig i slutet av 2021.

Statsrådets kansli (SRK) har fungerat som stöd för informationsförmedlingen och koordinationen gällande riktlinjerna för mediefostran särskilt som en del av större samhällspolitiska teman, såsom demokratiutveckling, säkerhet och delaktighet.

Utbildningsstyrelsen (OPH) har främjat medieläskunnigheten genom att stödja verkställandet av grunderna. Utbildningsstyrelsen har också skaffat kopieringstillstånd och tillstånd att visa TV-program vid läroanstalter. Intervju- och talarbegäran gällande medieläskunnighet har främst uppfyllts på begäran av utländska besökare eller medier.

Av läroplansgrunderna togs Grunderna för gymnasiets läroplan i bruk på hösten 2021, där innehåll gällande mediefostran ingår genomgående i olika läroämnen. I samband med stödet för verkställandet av beskrivningarna av digital kompetens som gavs ut 2022 – som innehåller ett avsnitt om medieläskunnighet – har OPH också stött medieläskunnighet till exempel genom nätverkssamarbete. Inom det fria bildningsarbetet utvecklades och togs det i bruk helheten Nationella kompetensmärken för grundläggande färdigheter, där det även ingår innehåll och kompetensmål gällande medieläskunnighet.

I projekt för undervisningsväsendets personalutbildningar som beviljas av Utbildningsstyrelsen har det ingått utbildningshelheter som innehållit medieläskunnighet. De sista projekten avslutades våren 2026.

Som en del av verkställandet av nationella läskunnighetsstrategin har läskunnighetsprogrammet vid Utbildningsstyrelsen även främjat medieläskunnighet med hjälp av till exempel webinarier och stödmaterial.

Konkurrens- och konsumentverket (KKV) har producerat material som lämpar sig för livslångt lärande av medieläskunnighet som stöd för upplysning och undervisning till inlärningsplattformen KKV Kampus. KKV har producerat material om konsumentens rättigheter och skyldigheter samt om reklamens former och nya fenomen till sin webbplats kkv.fi och sociala medier. KKV har producerat gott om innehåll som relaterar till färdigheter i medieanvändning med fokus på igenkännbar marknadsföring samt medier som betalningsmedel och redskap för handel och att ingå avtal.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (MDB) har upprätthållit ett nationellt nätverk för digitalt stöd, ordnat tillställningar och producerat stödmaterial samt utvecklat en modell för digitalt stöd som en del av programmet för att främja digitaliseringen 2022. Verksamheten för statsunderstödsprojekt inom Digitalt stöd som finansministeriet finansierade upphörde i slutet av 2021, och de regionala nätverken för digitalt stöd har i huvudsak tynat bort.

Museiverket har verkställt riktlinjerna genom sin publikverksamhet och genom att stödja bl.a. projekt gällande mediefostran genom statsunderstöd. Museet i Ekudden har länge haft utställningarna "Fokus på Kekkonen!" och "Med långa kliv", som ger en inblick i pressens relation till de maktavande. Under 2020–2024 delades det ut projektunderstöd till museer för projekt som främjar medieläskunnighet, såsom för att främja multilitteracitet (Polismuseet), utveckla framtidstänkandet (Finlands Skogsmuseum Lusto) samt stöd för yrkesspråk för personer som talar finska som andraspråk (Hotell- och restaurangmuseet).

Dessutom har **Sametinget** främjat mediefostran i Finland bland annat genom att stödja produktionen av samiska filmer, utveckla läromedel och teknik för lärande på samiska, ordna samiska språkveckan samt stärka samiska ungdomars delaktighet i digitala miljöer. Urbefolkningarnas filmfestival Skábmagovat har ordnat filmvisningar och filmverkstäder för barn och unga. Verksamheten har också varit internationell till sin karaktär. Med dessa åtgärder har man strävat efter att trygga samiska barns och ungas rätt till sitt eget språk och sin egen kultur samt att öka de samiska språkens synlighet och användning i media.

Tredje sektorns aktörer

Vissa organisationer på mediefostrans fält har mediefostran som sin huvudsakliga uppgift. En viktig aktör är **Sällskapet för mediefostran rf**, där en stor del av Finlands aktiva organisationer för mediefostran är medlemmar. Andra organisationer som angett mediefostran som sin främsta uppgift i medieläskunnighet i Finland-enkäten 2025 var **Skolbio rf** och **Faktabaari ry**. Också **Mediametka ry:s** huvudsakliga uppgift är att främja mediefostran.

I Finland finns det gott om aktiva barn- och ungdomsorganisationer som har satsat på att främja medieläskunnighet som en del av arbetet att främja välbefinnande bland barn och unga. Till exempel i **Mannerheims Barnskyddsförbund rf:s** och **Rädda Barnen rf:s** verksamhet stöder man familjers och vårdnadshavares färdigheter i mediefostran och främjar en trygg mediemiljö.

Vuxnas och äldre personers medieläskunnighet främjas också i flera organisationsaktörers arbete. Dessa aktörer är till exempel **Stiftelsen Sosped** och **Diakonissanstalten** samt organisationer som arbetar med äldre personer, såsom **Centralförbundet för de gamlas väl rf** och **Eläkeliitto ry**.

Arbete för en balanserad medievardag utförs till exempel i mediefostransarbetet som görs av **Pelituki** som koncentrerar sig på digitalt spelande.

På mediefostransfältet arbetar också riksomfattande organisationer inom det audiovisuella området och upphovsrättsorganisationer samt intressebevakningsorganisationer inom medie- och teknikbranschen, såsom **Kopioisto**, **Upphovsrättens informations- och övervakningscentral rf** och **FiCom ry**. **Nyhetsmediernas förbund** och **Aikakausmedia ry** är en viktig länk till flera nationella mediehus.

Bilaga 2: Mediefostrans finansiering

Tal från den offentliga projektfinsieringen för mediefostran 2019–2025

- Undervisnings- och kulturministeriet samt Nationella audiovisuella institutet beviljade totalt cirka 1,4 miljoner euro i specialunderstöd för att främja mediefostran och medieläskunnigheten.
- Åren 2021–2022 beviljade undervisnings- och kulturministeriet totalt nästan 12 miljoner euro i specialunderstöd till utvecklingsprojektet Nylitteracitet.
- EU:s program CEF och Digital Europe beviljade projektet Finlands Safer Internet cirka 2,2 miljoner euro.
- STEA beviljade mer än 3 miljoner euro i understöd till organisationer som utför mediefostran. Det finns ingen information om hur stor del av understödssumman riktades till just mediefostran.
- Dessutom har projekt som är betydelsefulla för medieläskunnighet även finansierats av bland annat regionförvaltningsverken, Finlands Akademi och stiftelser.
- Från EU:s Kreativa Europa-program beviljades cirka 1,2 miljoner euro till finländska aktörer inom mediefostran.
- Andra finansieringskällor på EU-nivå är bl.a. NextGenerationEU, Erasmus+ och Horizon 2020.

Källor: UKM, OPH, STEA, EU Funding & Tenders, Konst- och kulturmyndigheten.

Det är svårt att skapa sig en helhetsbild av finansieringen för mediefostran, eftersom mediefostran finansieras från många olika källor. Mediefostransfältets finansieringsuppgifter har samlats in genom självrapportering sedan 2023. En

betydande del av mediefostransverksamheten blir fortfarande utanför den årliga rapporteringen, och därför vore det viktigt att i framtiden kartlägga finansieringsgrunden i större utsträckning och samla in data över en längre tid²³.

På basis av självrapporteringen (verksamhetsåren 2023 och 2024) genomför cirka fyra femtedelar av Mediekunskap i Finland-enkätens respondenter mediefostran som en del av organisationens grundläggande verksamhet och basfinansiering. Övriga finansieringskällor som rapporterats har varit till exempel kundavgifter, försäljningsinkomster, stiftelsefinansiering och priser, fortlöpande finansiering (till exempel allmänna understöd), engångsfinansiering (till exempel projektfinansiering) och privat finansiering. Antalet projekt och mängden projektfinansiering som rapporterats höll på att öka. Antalet projekt som anmälts mer än fördubblades under ett år, vilket kan tyda på att utvecklingsverksamheten för mediefostran blir allt starkare. Å andra sidan kan ökningen i antalet projekt kännas som en upplevelse av splittring på mediefostransfältet, i synnerhet om det inte finns tillräckligt med dialog och samarbete mellan aktörerna.

I enkäten som kartlade verksamheten 2023 angav färre än fem aktörer att de fått privat finansiering. År 2024 kom det 11 sådana anmälningar, vilket innebär att cirka en femtedel av respondenterna fick privat finansiering. Eftersom det i enkäten varit möjligt att välja flera finansieringskällor utgör den privata finansieringen ofta endast en del av den totala finansieringen för mediefostransverksamheten. Trots detta är ökningen av privat finansiering inom mediefostransfältet en betydande trend som det är skäl att även följa upp i fortsättningen.

23 Att utreda särskilda anslag utesluter också oundvikligen arbetet som utförs med verksamhetens basfinansiering, vilket omfattar en stor del av de centrala åtgärderna inom mediefostran, till exempel undervisningen i skolor.

Bilaga 3: Beredningsprocessen

Det tidigare dokumentet med riktlinjer för mediefostran, Mediekunskap i Finland – Nationella riktlinjer för mediefostran, utkom 2019. Undervisnings- och kulturministeriet gav Nationella audiovisuella institutet i uppdrag att uppdatera riktlinjerna i slutet av 2024, och arbetet med att utvärdera och uppdatera riktlinjerna inleddes i början av 2025. Under våren 2025 hördes mediefostransfältet och experter som arbetar med medieläskunnighet med olika metoder: en utvärderingsenkät om riktlinjerna för mediefostran, regionala workshoppar och intervjuer. De nationella riktlinjerna för medieläskunnighet och mediefostran har beretts i ett omfattande samarbete med intressentgrupper.

Beskrivningen av mediefostrans nuläge grundar sig på Mediekunskap i Finland-webbenkäten (N=60) som genomfördes i april 2025 och vars målgrupp utgjordes av de organisationer som arbetat med mediefostran 2024. I webbenkäten var det också möjligt att endast delta i utvärderingen av riktlinjerna för mediefostran (N=74), som genomfördes anonymt. Begäran att delta i enkäten delades som direkt utdelning och som en öppen länk genom Nationella audiovisuella institutets och undervisnings- och kulturministeriets kommunikationskanaler.

Resultaten från utvärderingsenkäten presenterades under i maj 2025 under Mediakasvatusfoorumi, där riktlinjerna bearbetades av cirka hundra yrkespersoner inom mediefostran under tre olika workshoppar. Under Mediakasvatusfoorumi satt deltagarna sig särskilt in i mediefostrans framtidsbild och vision samt i åtgärderna som riktlinjerna innehåller.

Under våren och sommaren ordnades workshoppar som koncentrerade sig till Lappland, Östra Finland och Västra Finland där totalt 14 experter deltog. Dessutom ordnades sju personliga intervjuer på tu man hand, och kommentarer från två sakkunniga kom in via e-post. Under workshopparna och intervjuerna fästes uppmärksamhet särskilt vid olikvärdighet och polarisation, differentieringen inom medieanvändningen, språkliga och kulturella rättigheter samt särskilt den samiska mediefostrans behov, främjandet av mediefostrarnas kompetens och stärkande av regionalt samarbete. Teman med anknytning till medieläskunnighet

diskuterades också under en Discord-diskussion som ordnades med studerande från Konepajan lukio i Helsingfors och som genomfördes i samarbete med Mannerheims Barnskyddsförbund och Rädda Barnen.

Genom utvärderingen kartlades också genomförandet av de uppgifter som antecknats för myndigheterna i de tidigare nationella riktlinjerna under de senaste fem åren samt planer för att främja mediefostran under de följande fem åren. Begäran om ytterligare information skickades till Utbildningsstyrelsen, kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket Traficom, justitieministeriet, statsrådets kansli, Konkurrens- och konsumentverket, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Museiverket, utrikesministeriet, Försvarsmakten, arbets- och näringsministeriet samt inrikesministeriet.

Utkastet till de nationella riktlinjerna var öppet för utlåtande i Utlåtandetjänsten 27.1–26.2.2026. Totalt gavs 115 utlåtanden om utkastet.

Ett varmt tack till alla instanser som deltog i uppdateringsprocessen.

Bilaga 4: Instanser som deltog i de regionala planeringsworkshopparna och intervjuerna

Personer som gett tillstånd till att deras namn publiceras:

Aino Isojärvi, FD, universitetslektor, Uleåborgs universitet
Christa Prusskij, verksamhetsledare, Sällskapet för medieföstran rf
Heidi Näppi, utvecklingschef, Rädda Barnen rf
Kaisa Pihlainen, universitetsforskare (tenure track), Östra Finlands universitet
Kirsi Nuorsaari, planerare, Björneborgs stad, Undervisningsenheten
Lauri Sundberg, Teamledare för digitalt välbefinnande, Rädda Barnen rf
Maiju Saijets, doktorand, Lapplands universitet
Matti Tedre, professor, Östra Finlands universitet
Mika Pietilä, ungdomsdirektör, Vasa stad
Mirja Karjalainen, kultursekreterare, Enare kommun
Nina Penttinen, undervisningsråd, Utbildningsstyrelsen
Oskari Kontio, ordförande, Utsjoki ungdomsfullmäktige
Paula Aalto, utvecklingschef, barns och ungas delaktighet,
Mannerheims barnskyddsförbund rf
Pia Rask-Jussila, informatiker, Joensuu regionbibliotek
Päivi Leppänen, undervisningsråd, Utbildningsstyrelsen
Päivi Rasi-Heikkinen, professor, Lapplands universitet, pedagogiska fakulteten
Susanna Storbacka, projektkoordinator för småbarnspedagogiken,
Karleby småbarnspedagogiska tjänster

Bilaga 5: Instanser som gav utlåtande om utkastet till riktlinjerna

Organisationerna och privatpersonerna som gav ett utlåtande om utkastet i alfabetisk ordning.

Aalto-universitetet
Aikakausmedia
Aki Hyypä, chefredaktör, Aku Ankka
Amnesty International avdelning i Finland
Avoin yhteiskunta ry / Faktabaari
Barnombudsmannens byrå
Centralförbundet för de gamlas väl rf
Centralkriminalpolisen CKP
Dataombudsmannens byrå
Delegationen för informationsspridning
Diakonissanstalten
Esbo stad, idrott
Esbo stad, sektorn för fostran och lärande
Esbo stadsbibliotek
Essi Taino
FiCom ry
Finansministeriet
Finlands Akademi
Finlands biblioteksörening rf
Finlands Gymnasistförbund
Finlands Journalistförbund
Finlands Kommunförbund rf
Finlands Lärarstuderandes Förbund SOOL rf
Finlands museiförbund rf
Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf
Föreningen för kulturarvsfostran i Finland rf
Forskningskonsortiet DECA
Grafia ry
Helsingfors stad, fostrans- och utbildningssektorn
Helsingfors stad, kultur och fritid
Helsingfors universitet

Helsingin kuvataidekoulun kannatusyhdistys ry
Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa / Love & Anarchy ry
HUS-sammanslutningen
Inrikesministeriet
Institutet för hälsa och välfärd THL
Justitieministeriet
Jyväskylä universitet, Institutionen för språk- och kommunikationsvetenskap
Jyväskylä universitet, Lärarutbildningsinstitutionen, Critical-projektet
Kansalaisopistojen liitto KoL – Medborgarinstitutens förbund MiF ry
Kansan Radioliitto ry
Kervo stad
Kommunikationsministeriet
Konkurrens- och konsumentverket
Konsortiet för de allmänna biblioteken
Kopiosto ry
Koulukinoyhdistys – Skolbioförening ry
Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisseätiö sr (Cupore)
Kuusamo stad
KUVIS Bildlärarna rf
Kynnys ry
Kyrkostyrelsen
Lapplands universitet
Lapplands yrkeshögskola Ab
Lauri Palsa, forskardoktor, Jyväskylä universitet / Ordförande, Sällskapet för
mediefostran
Mannerheims barnskyddsförbund rf
Mäntsälä kommun
Matti Tedre
Mediametka ry
Mediamieli
Medieförbundet rf
Nordicom
Nyhetsmediernas förbund
Pekka Mertala, biträdande professor, Jyväskylä universitet
Plan International Finland
Polisstyrelsen
Postimuseosäätö sr
Professionella för Barnavård i Finland rf
Rädda Barnen rf
Rundradion Ab
Rundradion Ab, Yle Uutisluokka

Saana Kisanlahti
 Sällskapet för medieföstran rf
 Seinäjoki stadsbibliotek
 Sivistysala ry
 Skydda Barn rf
 Social- och hälsovårdsministeriet
 Sosped-stiftelsen
 Statistikcentralen
 Stiftelsen Cultura
 Suomen Elokuvalisenssi Oy
 Suomen Filmikamari ry
 Suomen lastenkulttuuriliitto ry – Förbundet för barnkultur i Finland
 Tammerfors stad
 Tammerfors universitet
 Tillstånds- och tillsynsverket TTV
 Tuire Kurikka, Lärare i fotografi/bild- och mediekonst, Grundexamen inom medie-
 branschen och visuell framställning, Ingmanedu Kulttuurialan ammattiopisto
 Turun ammattikorkeakoulu Oy
 Uleåborgs stad / Barnkulturcentret Kotilo
 Uleåborgs universitet
 Undervisnings- och kulturministeriet, LAMOS
 Undervisnings- och kulturministeriet, VAPOS
 Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
 Utbildningsstyrelsen
 Vaasan ammattikorkeakoulu Oy – Vasa yrkeshögskola Ab
 Valkeakoski stad
 Vanda stad
 Varhaiskasvatuksen opettajien liitto VOL ry
 Vasa universitet
 Villmanstrands stad
 Yrkeshögskolan i Sydvästra Finland Ab
 Yrkeshögskolan Karelia Ab
 Yrkeshögskolan Laurea Ab
 Yrkeshögskolan Metropolia Ab
 Yrkeshögskolornas konsortium för bibliotekssamarbete
 Åbo universitet
 Äldreombudsmannen
 Östra Finlands universitet

Bilaga 6: Medieläskunnighetspolitik inom statsförvaltningen och i Europeiska unionen

Centrala riktlinjer och normer på nationell nivå²⁴

- Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna 2017.
- Nationella rekommendationer för användning av digitala enheter på fritiden för barn i åldern 0–13 år (2025).
- Grunderna för förskoleundervisningen läroplan 2014.
- Nationella läskunnighetsstrategin 2030 (2021).
- Nationellt program för att främja demokrati och deltagande: Statsrådets principbeslut (2025).
- Det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande och bekämpning av våldsbejakande radikaliserings och våldsbejakande extremism 2024–2027 (2024).
- Riktlinjer för digitaliseringen av fostran och utbildning 2027 (2023).
- Kulturpolitisk redogörelse (2024).
- Lag om Konst- och kulturmyndigheten (511/2025).
- Lag om allmänna bibliotek (1492/2016).
- Grunderna för gymnasiet läroplan 2019.
- Grundskolan 2045: För livet: Vision för den finländska grundskolan (2026).
- Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014).
- Finlands färdplan. EU:s policyprogram för det digitala decenniet 2030 (2023).
- Lagstiftning och rekommendationer för artificiell intelligens inom småbarns pedagogik och utbildning (2025).
- Utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse (2024).
- De ungas välbefinnande främjas genom sektorsövergripande åtgärder: Riksomfattande program för ungdomsarbete och ungdomspolitik (RUNGPO) 2024–2027 (2024).
- Statsrådets principbeslut om Finlands demokratipolitik på 2020-talet (2022).
- Statsrådets redogörelse: Finlands digitala kompass (2022).

²⁴ Listan är inte uttömmande.

- Målbild för digitaliseringen inom fritt bildningsarbete 2025).
- Målbild för digitaliseringen av småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen (2023).
- Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022.
- En barndom utan våld: Åtgärdsplan för 2026–2033 (2025).
- Säkerhetsstrategi för samhället: Statsrådets principbeslut (2025).

Centrala riktlinjer och normer på Europeiska unionens nivå²⁵

- Europeiska kommissionen.(2022).Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Ett digitalt decennium för barn och ungdomar: den nya europeiska strategin för ett bättre internet för barn (BIK+).
- Declaration on the necessity of culture and media as a safeguard for our European democracies (2025).
- Europeiska kommissionen.(2025).Gemensamt meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Europeiskt demokratiförsvaret: att främja starka och motståndskraftiga demokratier.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster) (Text av betydelse för EES).
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster), mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden
 - Medlemsstaternas nationella rapporter om åtgärder för mediekompetens enligt direktivet om audiovisuella medietjänster 2020–2022.
- Europeiska unionens riktlinjer för mediekompetens (2023).

25 Listan är inte uttömmande.

- Europeiska kommissionen (2020). Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Europas medier i det digitala decenniet: En handlingsplan för att stödja återhämtning och omvandling.
- Europeiska kommissionen (2020). Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Handlingsplanen för digital utbildning 2021–2027. Ställa om utbildningen till den digitala tidsåldern.
- Rådets slutsatser om mediekompetens i en värld i ständig förändring. (2020/C 193/06).
- Rådets rekommendation av den 22 maj 2018 om nyckelkompetenser för livslångt lärande (Text av betydelse för EES) (2018/C 189/01).
- Politiska riktlinjer för Europeiska kommissionen 2024–2029. Skydda vår demokrati och upprätthålla våra värden.

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

PB 29 00023 Statsrådet
Tfn 0295 16001 (växel)
okm.fi/sv

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-415-376-8 PDF